

เอกสารประกอบการบรรยายครั้งที่ ๒-๓

วิชายืม คำประกัน จำนอง จำน่า

สมัยที่ ๗๖ ปี ๒๕๖๖

โดย

วิวัฒน์ ว่องวิวัฒน์ไวยะ

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

ประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

บางส่วนอ้างอิงจากคำบรรยายคดีฯ ภาคกลางวันของท่านอ.ปัญญา ธนอมรรค

ยืม

๑. ยืมใช้คงรูป

- ๑) ลักษณะสัญญาฯ ๒) หน้าที่ผู้ยืมใช้คงรูป
- ๓) ความรับผิดชอบผู้ยืมฯ ๔) ความระงับของ ส.ญ.ฯ
- ๕) อายุความ

๒. ยืมใช้สิ้นเปลือง

- ๑) ลักษณะสัญญาฯ ๒) หน้าที่ผู้ยืมใช้สิ้นเปลือง
- ๓) อายุความ

๓. กู้ยืมเงิน

๓. กู้ยืมเงิน (ม.๖๕๓ - ม.๖๕๖)

- ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ วรรค ๒)
- ๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)
- ๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ วรรค ๑)
- ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ วรรค ๒)
- ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๔, ๖๕๕ + พ.ร.บ. ห้ามฯ + พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ.)
- ๖) การรับหรือคืนทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)

๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ วรรค ๒)

บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบ

- ม.๖๕๐ วรรค ๒ “...บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบ...”

- ไม่ส่งมอบไม่โมฆะแต่ยังไม่เกิดผลผูกพัน

ยังไม่เกิดสิทธิและหน้าที่ตาม ส.ญ.

๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ วรรค ๒)

สัญญากู้ยืมเงินเป็นสัญญาใช้สิ้นเปลืองอย่างหนึ่ง
ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินที่กู้ยืม トラบดีที่ยัง
ไม่มีการส่งมอบเงินกู้ยืม トラบดีนั้นสัญญากู้ยืมเงินก็ยังไม่
บริบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์ ส่งมอบเพียงใดสมบูรณ์
เพียงนั้น ซึ่งเป็นคนละส่วนกับการมีหลักฐานแห่งการกู้ยืม
ถ้ามีการส่งมอบเงินที่กู้ยืมแม้ไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืม
หนี้เงินกู้ยืมก็สมบูรณ์และมีประกันในหนี้เงินกู้ยืมดังกล่าว
ได้แล้ว ส่วนจะฟ้องร้องกันได้หรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ วรรค ๒)

ฎ.๕๕๓๓/๕๓ เมื่อข้อเท็จจริงยังฟัง

ไม่ได้ว่าจำเลยได้รับเงินตามหนังสือ

ส.ญ.กู้เงิน หนังสือ ส.ญ.กู้เงินทั้งสอง

ฉบับจึงไม่ชอบด้วย ม.๖๕๐ วรรค ๒

๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

ส่งมอบเงินที่กู้ยืม หลังจากทำสัญญา ได้หรือไม่

๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

ส่งมอบเงินที่กู้ยืมหลังจากทำสัญญา

ฎ.๑๐๔๑๕/๕๗ แม้ขณะที่โจทก์กับจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ทำสัญญาค้ำประกันหนี้เงินกู้ของจำเลยที่ ๑ สัญญากู้เงินระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๑ ยังไม่บริบูรณ์เนื่องจากโจทก์ยังไม่ได้ส่งมอบเงินที่กู้ยืมให้แก่จำเลยที่ ๑ ตาม ม. ๖๕๐ ว.๒ ก็ตาม แต่เมื่อจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ยอมรับว่า ภายหลังจากต่อมาโจทก์ได้ส่งมอบเงินที่กู้ยืมตามสัญญากู้เงินให้แก่จำเลยที่ ๑ ครบแล้ว หนี้ตามสัญญากู้เงินจึงเป็นหนี้ที่สมบูรณ์ที่อาจทำสัญญาค้ำประกันได้แล้วตาม ม. ๖๕๐ ว.๒

๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

ฎ.๑๕๗๕/๕๒ แม้การจดทะเบียนจำนองและจดทะเบียนเงินจำนองเป็นประกันหนี้จะเกิดขึ้นก่อนเวลาที่โจทก์จะส่งมอบเงินกู้ทั้ง ๒ จำนวนแก่จำเลยที่ ๑ ก็ตาม แต่เมื่อต่อมาโจทก์มอบเงินกู้ทั้ง ๒ จำนวนแก่จำเลยที่ ๑ หลังจากทำสัญญาจำนองกันดังกล่าวหนี้เงินกู้ในส่วนนั้นก็สมบูรณ์ การจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ดังกล่าวจึงบังคับแก่กันได้

๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

ผู้กู้ยินยอมลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้
ที่ระบุตัวเลขสูงเกินกว่า
มูลหนี้เงินกู้จริงหรือที่ส่งมอบ
ผลจะเป็นอย่างไร

๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

- สมบูรณ์ตามมูลหนี้จริงหรือเท่าที่ส่งมอบ

ฎ. ๗๒๒๕/๕๒ ส.ญ.กู้ ระบุ ๕ แสน ผู้กู้ยอมลงลายมือชื่อไว้ แต่มีมูลหนี้เดิมเพียง ๑.๕ แสน สมบูรณ์ ๑.๕ แสน

ฎ. ๘๐๗๖/๕๖ ส.ญ.กู้ ระบุ ๗ แสน ผู้กู้ยอมลงลายมือชื่อไว้ แต่มอบเงินให้เพียง ๔.๓ แสน สมบูรณ์ ๔.๓ แสน

กรณีต่อไปนี้

แม้ไม่มีการส่งมอบเงินกันจริงๆ

แต่ก็ถือว่าส่งมอบเงินกู้ยืมแล้ว

๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

**ระวาง แม้มีการส่งมอบเงินแล้ว ไม่ว่า
ส่งมอบโดยตรงหรือโดยปริยาย ถ้า
ไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมก็ฟ้องไม่ได้
แต่ ส.ญ.บริบูรณ์แล้ว มีหนี้กันแล้ว**

๓. กู้ยืมเงิน (ม.๖๕๓ - ม.๖๕๖)

- ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)
- ๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)
- ๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)
- ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
- ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๔, ๖๕๕ +
พ.ร.บ. ห้ามฯ + พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ.)
- ๖) การรับหรือคืนทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)

๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)

- ถ้ามีกำหนดเวลาคืนตามวันปฏิทินก็คืนตามกำหนดเวลา มิฉะนั้นลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดโดยมิพักต้องเตือนเลย (ม.๒๐๔ ว.๒)(ฎ.๑๗๓๕/๒๒, ๕๖๖๘/๔๓)
- แม้สัญญาให้ทวงถามก่อน แต่ถ้าผู้กู้ตายก็ฟ้องได้ โดยไม่ต้องทวงถาม (ฎ.๒๖๒๐/๑๗) และต้องฟ้องภายใน ๑ ปี นับแต่รู้หรือควรรู้ว่าตายตาม ม.๑๗๕๔ ว.๓ (ฎ.๘๘๑๑/๕๖, ๕๕๕๖/๔๔ (เนติสมัย ๕๕))

๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)

ฎ.๕๖๖๘/๔๓ หลักฐานการกู้ยืมเงินกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ในวันสิ้นเดือนธันวาคม ๒๕๓๗ ซึ่งก็คือวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๗ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวจำเลยไม่ชำระหนี้ให้แก่โจทก์ จึงถือว่าจำเลยเป็นผู้ผิดนัดตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๘ และโจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด

๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)

- ถ้าไม่มีกำหนดเวลาคืนกันไว้แน่นอน
- ม.๖๕๒ “...ผู้ให้ยืมจะบอกกล่าว... ให้คืนทรัพย์สินภายในเวลาอันควร...”
- บอกกล่าวให้คืนไม่คืนฟ้องได้
- ไม่จำเป็นต้องบอกเลิกสัญญา (ฎ.๒๕๓๘/๓๘)
- (บอกกล่าวเป็นการเตือน ม.๒๐๔ว.๑(เนติ ๕๗))

หนี้เงินกู้ยืมไม่ได้กำหนดเวลา
อันจะพึงชำระหนี้กันไว้แน่นอน
ผู้ให้กู้จะฟ้องให้ผู้กู้ชำระหนี้ทันที
โดยไม่ได้มีหนังสือบอกกล่าวก่อน
ได้หรือไม่

๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)

ฎ.๕๙๒/๕๖ ม.๖๕๒ เป็นบทบัญญัติให้สิทธิผู้ให้ยืม สำหรับกรณีที่ในสัญญาไม่มีกำหนดเวลาชำระคืนว่า ผู้ให้ยืมจะบอกกล่าวแก่ผู้ยืมให้คืนเงินภายในเวลา อันควรซึ่งกำหนดไว้ในคำบอกกล่าวนั้นก็ได้นั้น ไม่ทำให้โจทก์ไม่มีสิทธิฟ้องหรือเรียกให้ผู้ยืมชำระ หนี้ได้โดยพลัน จึงหาใช่ต้องเริ่มนับอายุความตั้งแต่วันที่ครบกำหนดตามหนังสือทวงถามของผู้ให้กู้ไม่

๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)

เมื่อการชำระเงินกู้ยืมคืนไม่ได้กำหนด เวลาอันจะพึงชำระหนี้กันไว้แน่นอนและ จะอนุমানจากพฤติการณ์ทั้งปวงก็ไม่ได้ เจ้าหนี้อย่อมเรียกให้ชำระหนี้ได้โดยพลันตาม ม.๒๐๓ ว.๑ การที่โจทก์นำคดีมาฟ้องขอให้ จำเลยชำระหนี้ถือว่าเป็นการบอกกล่าว ทวงถามให้จำเลยชำระหนี้เงินกู้ยืมอยู่ในตัว แล้ว (เทียบ ฎ.๕๙๓/๖๒)

๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)

ฎ.๒๕๓๘/๓๘ สัญญากู้เงินมีข้อความว่า เมื่อครบกำหนดตามสัญญาแล้ว ถ้าผู้กู้ไม่นำ ต้นเงินมาชำระคืน ผู้ให้กู้อนุโลมให้ต่อสัญญา ได้อีก เมื่อครบกำหนดตามสัญญาผู้กู้ไม่ ชำระเงินคืน ย่อมถือได้ว่าผู้ให้กู้และผู้กู้ได้ทำ สัญญากู้เงินกันใหม่ต่อไปโดยไม่มีกำหนดเวลา

๓. กู้ยืมเงิน (ม.๖๕๓ - ม.๖๕๖)

- ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)
- ๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)
- ๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)
- ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
- ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๔, ๖๕๕ + พ.ร.บ. ห้ามฯ + พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ.)
- ๖) การรับหรือคืนทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)

๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)

กรณีต่อไปนี้ไม่ใช่กู้ยืมเงิน (ไม่ต้องใช้หลักฐานฯ)
- ยืมเงินทราตรง่ายในหน่วยงาน (ฎ.๑๒๑๑/๒๕)
- ฌ.ญ.เล่นแชร์ (ฎ.๒๐๑๓/๓๗, ๑๓๖๑/๕๒)
- ฌ.ญ.บัตรเครดิต (ฎ.๗๓๕๔/๔๖(ป), ๑๕๑๗/๕๐)
- แต่ถ้าแปลงหนี้มาเป็นหนี้กู้ยืมเงินต้องระวัง ม.๖๕๓ (ฎ.๒๕๔๒/๒๑, ๔๒๕๒/๒๘, ๔๔๑๑/๕๕)

การส่งมอบเงินกู้ต้องแยกพิจารณากับเรื่องหลักฐานแห่งการกู้ยืม

แม้มีการส่งมอบเงินกู้แล้วหรือถือว่าได้ส่งมอบเงินที่กู้ยืม โดยชอบแล้ว ถ้าไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินก็ฟ้องไม่ได้ แต่สัญญากู้ยืมเงินก็สมบูรณ์และมีประกันในหนี้เงินกู้ยืม ดังกล่าวได้แล้ว ดังนั้น เมื่อมีปัญหาต้องพิจารณาก่อนว่า มีการส่งมอบเงินกู้หรือไม่ ถ้าไม่ส่งมอบก็ไม่สมบูรณ์ ไม่ต้องพิจารณาเรื่องหลักฐานแห่งการกู้ยืม ถึงมีหลักฐาน อย่างไรเมื่อไม่มีการส่งมอบเงินก็ไม่สมบูรณ์อยู่ดี

 ๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)

- (๑) กว่า ๒๐๐๐ บาท ไม่มีหลักฐานฯ พ้องมูลหนี้เงินกู้ไม่ได้
- (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
- (๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ
- (๔) หลักฐานฯ ขอให้มาก่อนฟ้อง
- (๕) กรณีตัวเลขในสัญญากู้เงินสูงเกินกว่ามูลหนี้เงินกู้ที่ได้รับไปหรือกรณีแก้ไขตัวเลขเงินกู้ในสัญญา

 ๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)

- (๑) กว่า ๒๐๐๐ บาท ไม่มีหลักฐานฯ พ้องมูลหนี้เงินกู้ไม่ได้
- ฟ้องไม่ได้หมายถึงเฉพาะกรณีฟ้องเรียกมูลหนี้เงินกู้
- ตาม ส.ญ.กู้ยืม ไม่ได้ แต่อ้างมูลหนี้อื่นฟ้องได้

 ฎ.๑๑๕๐/๓๘ โจทก์ฟ้องให้จำเลยที่ ๑ ชำระหนี้

ตามตัวสัญญาใช้เงินซึ่งมีมูลหนี้จากที่จำเลยที่ ๑
กู้ยืมเงินจากโจทก์หาใช่ฟ้องให้จำเลยที่ ๑ ชำระ
หนี้กู้ยืมเงินโดยตรงไม่ จึงไม่จำเป็นต้องมีหลักฐาน
แห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็น
สำคัญมาเป็นพยานต่อศาล
(ฎ.๒๔๖๕/๕๕, ๘๘๔๘/๕๕, ๕๐๗๖/๖๐)

 ไม่มีหลักฐานฯ

**ยกขึ้นต่อสู้คดี
ได้หรือไม่**

 - รวมถึงการห้ามมิให้ยกขึ้นต่อสู้คดีด้วย

ฎ.๓๘๗๔/๔๕ ม. ๖๕๓ ว.๑ จะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้นั้น
หมายความรวมถึงการห้ามมิให้ยกขึ้นต่อสู้คดีด้วย เมื่อการกู้ยืมเงิน
๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ที่จำเลยอ้างว่าโจทก์กับ ร. ร่วมกันกู้ยืมจากจำเลย
นั้นไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ จำเลยจึงไม่อาจอ้างการ
กู้ยืมเงินดังกล่าวขึ้นต่อสู้โจทก์เพื่อยึดถือโฉนดที่ดินของโจทก์ไว้ได้
(ฎ.๘๖๕/๑๘)

ทำหนังสือจดทะเบียนจำนองที่ดินเป็นประกันหนี้เงินกู้

แต่ไม่มีหลักฐานการกู้ยืม บังคับจำนองได้หรือไม่

-ไม่มีหลักฐานฯ แต่มอบเงินกันแล้ว หนี้เงินกู้ยืมก็สมบูรณ์ มีจำนวนเป็นประกันได้ บังคับผู้จำนองได้(เนติ ๔๗) มีผู้ค้ำประกันได้แต่ผู้ค้ำประกันยกขึ้นต่อสู้ได้ตาม ม.๖๕๔ (เนติ ๔๕)

ฎ.๑๖๐๔/๓๖ จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จดทะเบียนจำนองที่ดินเป็นประกัน หนี้เงินกู้ของจำเลยที่ ๑ แม้การกู้ยืมเงินขาดหลักฐานตามกฎหมาย ก็เพียงต้องห้ามมิให้ฟ้องร้องบังคับคดีแก่กับจำเลยที่ ๑ เท่านั้นเมื่อหนี้การกู้ยืมเงินระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๑ มีอยู่จริงและสมบูรณ์ตามกฎหมาย ย่อมมีกรจำนองเป็นประกันได้ตาม ม.๓๐๗, ๖๘๑ เมื่อโจทก์ยังไม่ได้รับชำระหนี้ โจทก์ย่อมบังคับเอากับผู้จำนองได้ (เนติ ๔๗)

 ๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)

(๑) กว่า ๒๐๐๐ บาท ไม่มีหลักฐานฯ ฟ้องมูลหนี้เงินกู้ไม่ได้

(๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

(๔) หลักฐานฯ ขอให้มีก่อนฟ้อง

(๕) กรณีตัวเลขในสัญญากู้เงินสูงเกินกว่ามูลหนี้เงินกู้ที่ได้รับไปและกรณีแก้ไขตัวเลขเงินกู้ในสัญญา

 ๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)

คำว่า หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ มักจะหมายถึงเอกสารที่มีข้อความพอจะถือได้ว่าการกู้ยืมและมีผู้ลงลายมือชื่อฝ่ายเดียว แต่ตามสัญญาลงลายมือชื่อครบทั้งสองฝ่ายและมีข้อความในการตกลงกู้ยืมครบถ้วนจะเรียกว่า หนังสือสัญญากู้ยืม ซึ่งถือเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเช่นเดียวกัน เพียงแต่จะใช้ถ้อยคำไม่เหมือนกัน

นอกจากนี้เมื่อมาตรา ๖๕๓ กำหนดว่าถ้าไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมจะฟ้องไม่ได้ ทำให้ขณะฟ้องจึงต้องมีหลักฐานแห่งการกู้ยืมไว้ก่อนแล้ว จึงจะมีอำนาจฟ้อง

หลักฐานแห่งการกู้ยืม
ต้องมีข้อความเพียงใด

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ

ไม่มีแบบใช้แค่หลักฐานฯ เป็นหนังสือที่มีข้อความระบุว่า

“จำเลยกู้ยืมเงินจากโจทก์ ๕,๐๐๐ บาท” หรือ

“จำเลยรับเงินหรือเป็นหนี้โจทก์ ๕,๐๐๐ บาท และจะคืนให้”

(ฎ.๓๕๒๓/๕๖, ๒๕๘๒/๓๕, ๖๑๘๓/๕๖, ๓๘๓๑/๓๖, ๑๓๓๖/๔๑)

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ

- ศาลฟังว่าจำเลยยืมเงินโจทก์ เมื่อเอกสารมีข้อความว่าจำเลยจะนำเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท มาใช้ให้แก่โจทก์ภายใน พ.ศ.๒๕๒๖ แสดงว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์ตามจำนวนที่ระบุไว้ใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินได้ (ฎ.๑๕๐๔/๓๑)

- แม้ระบุเพียงว่า “จำเลยกู้เงิน ๕,๐๐๐ บาท คืนวันที่ ๑ ธ.ค. ๒๕๖๐” แต่ได้ความว่าทำมอบให้โจทก์ก็มีความหมายในตัวว่ากู้ยืมเงินโจทก์ ใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินได้ (ฎ.๒๓๒๕/๒๖, ๑๑๘๖๕/๕๕, ๔๕๓๓/๕๓)

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
ฎ.๔๓๐๖/๖๕ หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือตาม ม.๖๕๓ ว.๑
นั้น ต้องมีข้อความให้รับฟังได้ว่าผู้ยืมได้กู้ยืมเงินไปจากผู้ให้กู้ยืม
หรือมีข้อความว่าจะใช้คืนให้อันเป็นสาระสำคัญที่บ่งชี้ให้เห็นว่า
ผู้ยืมได้กู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้ยืมหรือเป็นหนี้ผู้ให้กู้ยืม หากไม่มีข้อความ
ดังกล่าวแล้ว ก็ไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินได้
เพราะการที่บุคคลหนึ่งมอบหรือโอนเงินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง
ไม่จำเป็นว่าต้องเกิดจากการกู้ยืมกันเสมอไป อาจเป็นเรื่องการมอบ
หรือโอนเงินให้แก่กันด้วยมูลเหตุอย่างอื่นก็ได้

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
ฎ.๓๔๕/๖๕ ข้อความตามที่ระบุในสำเนาใบหุ้่นกู้
มีสาระสำคัญว่าจำเลยที่ ๑ ได้รับเงินไปจากโจทก์
๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท และจะชำระคืนภายในวันที่ ๒๕
เม.ย. ๒๕๕๘ อันถือได้ว่ามีข้อความครบถ้วน
เพียงพอให้รับฟังได้ว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม
เป็นหนังสือตาม ม.๖๕๓ ว.๑

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
คำฟ้องหลักฐานการรับเงินหรือ
ระบุว่า “รับเงิน ๕,๐๐๐ บาท”
ไม่ใช่หลักฐานการกู้ (ฎ.๑๔๖๘/๑๑,
๑๔๗๑๒/๕๑, ๑๓๕๑๑/๕๖, ๑๕๗๕๕/๕๗)

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
ฎ.๑๓๒๑๘/๕๖ ส.ญ.ร่วมทุนมีเนื้อความว่า
จำเลยที่ ๑ ได้รับเงินไปจากโจทก์ ๖ ล้านบาท
และจะคืนเงิน ๖ ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ย
ในวันที่ ๓ พ.ค.๒๕๔๘ โดยลงชื่อจำเลยที่ ๑
ผู้กู้ จึงเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน
ฎ.๑๓๕๑๑/๕๖ ใบสำคัญจ่ายระหว่างโจทก์
กับจำเลยมีข้อความว่า โจทก์จ่ายเงินทศรอง
ให้จำเลย ๕ แสนบาท ไม่มีข้อความว่าต้อง
คืนเงินหรือต้องชำระดอกเบี้ยอย่างไร เมื่อใด
ไม่อาจรับฟังเป็นหลักฐานการกู้ยืมเงิน

หลักฐานแห่งการกู้ยืม
ไม่ระบุวันเดือนปีหรือ
ไม่ระบุอัตราดอกเบี้ย
ได้หรือไม่

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
ม.๖๕๓ ว.๑ ไม่ได้บังคับว่าต้องระบุวันเดือนปีที่ทำ ส.ญ.
หรือวันเดือนปีที่ครบกำหนดชำระเงินและอัตราดอกเบี้ยไว้
(ฎ.๑๘๘๓/๕๑)
- แต่ไม่ระบุจำนวนเงินใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมไม่ได้
(ฎ.๘๒๓/๑๐,๒๕๕๓/๒๕ (เนติ ๔๗))

คู่สัญญาจ่ายเงินจะตกลง
ให้ถือสัญญาจ้างเองเป็น
หลักฐานแห่งการกู้ยืม
ได้หรือไม่

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
ถ้ามีการกู้เงินกันและสัญญาจ้างเอง
มีข้อความระบุว่าคู่สัญญาตกลงให้ถือ
สัญญาจ้างเองเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน
สัญญาจ้างเองย่อมมีผลเป็นหลักฐาน
แห่งการกู้ยืมด้วย
(ฎ.๓๐๓๕/๔๓, ๒๕๐๐/๕๐)

ถ้าไม่ได้ตั้งใจทำขึ้นเพื่อ
เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม
แต่มีข้อความครบถ้วน
จะถือเป็นหลักฐานแห่ง
การกู้ยืมหรือไม่

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
แม้เอกสารที่ทำขึ้นจะฉบับเดียวหรือหลายฉบับ
ไม่ได้ตั้งใจทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม
แต่ถ้าอ่านรวมกันแล้วพอได้ความดังกล่าวข้างต้น
ก็ถือเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมแล้ว แต่แม้ตั้งใจ
ให้เป็นหลักฐานฯ หากไม่มีข้อความดังกล่าวข้างต้น
ก็ไม่ถือเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม

- บันทึกแจ้งความ, คำเบิกความในคดีอาญาถ้ามี
ข้อความว่าได้กู้ยืมเงินกันก็เป็นหลักฐานแห่งการ
กู้ยืมได้ (ฎ.๓๐๐๓/๓๘, ๓๔๕๘/๔๖)
- ฎ.๔๓๕/๕๓ คู่สัญญาใช้เงินมีข้อความแสดงว่า
จำเลยรับว่ามีหนี้ที่ต้องชำระแก่โจทก์ แม้จะไม่ได้
ระบุว่าเป็นอย่างใด ก็เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม
- ใช้หลายฉบับพิจารณาประกอบกันก็ได้แต่ถ้าไม่ได้
ข้อความว่าได้กู้ยืมเงินกันก็ใช้ไม่ได้ (ฎ.๒๕๕๓/๒๕)

- เช็คไม่ใช่หลักฐานการกู้(ฎ.๑๑๖๓๗/๕๖) เว้นแต่มี
ข้อความอื่นประกอบ (ฎ.๔๓๕/๕๓, ๒๔๐๕/๒๐)
- ฎ.๑๑๖๓๗/๕๖ เช็คไม่มีข้อความใดเลยที่แสดง
ให้รู้ได้ว่าเป็นการกู้ยืมเงินกัน อีกทั้งสภาพของเช็ค
ก็เป็นการใช้เงิน ไม่ใช่การกู้หรือยืมเงิน เช็คจึงไม่ใช่
เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม (พข ๖๑)

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
ฎ.๓๘๑๓/๖๓ ถ้าเนารายงานประจำวัน
ไม่มีข้อความใดที่ทำให้เข้าใจได้ว่า
จำเลยยืมเงินโจทก์และตกลงจะใช้คืน
ดังนี้ไม่ใช่หลักฐานแห่งการกู้ยืมตาม
ม.๖๕๓ ว.๑ ที่โจทก์จะฟ้องร้องให้
บังคับคดีแก่จำเลยได้

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
ฎ.๕๖๘/๖๕ งบการเงินมีข้อความเพียงว่า กรรมการ
ของจำเลยร่วมกู้ยืมเงินจากจำเลยร่วม ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท
ไม่มีข้อความที่แสดงว่าจำเลยที่ ๑ หรือจำเลยที่ ๒ คนใด
คนหนึ่งหรือจำเลยทั้งสองเป็นผู้กู้ยืม แม้จำเลยทั้งสอง
เป็นกรรมการของจำเลยร่วม แต่ขณะนั้นจำเลยร่วมมี
กรรมการรวม ๓ คน คือ จำเลยทั้งสองและบุคคลอื่นอีก
๑ คน กรรมการซึ่งเป็นผู้กู้ยืมเงินในงบการเงินไม่อาจ
แปลความหมายได้ว่าหมายถึงจำเลยทั้งสอง
งบการเงินจึงไม่ใช่หลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินที่
จำเลยทั้งสองลงลายมือชื่อในฐานะผู้กู้ยืมเป็นสำคัญ

 (๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)
(๑) กว่า ๒๐๐๐ บาท ไม่มีหลักฐานฯ ฟ้องมูลหนี้เงินกู้ไม่ได้
(๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ
(๔) หลักฐานฯ ขอให้มีก่อนฟ้อง
(๕) กรณีตัวเลขในสัญญากู้เงินสูงเกินกว่ามูลหนี้เงินกู้
ที่ได้รับไปหรือกรณีแก้ไขตัวเลขเงินกู้ในสัญญา

หลักฐานแห่งการกู้ยืม
ไม่มีลายมือชื่อผู้ให้กู้
ฟ้องได้หรือไม่

 (๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ
หลักฐานฯ นั้นต้องลงลายมือชื่อผู้กู้ยืมเป็นสำคัญ
ผู้ให้กู้มิได้ลงลายมือชื่อที่ฟ้องร้องบังคับคดีได้
ฎ.๒๔๘๔/๓๓ แม้สัญญากู้เงินจะเป็นนิติกรรมสองฝ่าย
แต่ก็เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม เมื่อจำเลยลงลายมือชื่อผู้กู้
แล้ว โจทก์หรือผู้แทนโจทก์มิได้ลงลายมือชื่อเป็นผู้ให้กู้
สัญญาผู้ฟ้องร้องบังคับคดีได้ไม่เป็นโมฆะ (เนติ ๔๔)

 (๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ
ฎ.๖๕๓๐/๓๗ แม่ลายมือชื่อผู้ให้กู้ไม่ใช่ลายมือชื่อ ส. ผู้ให้กู้
แต่เป็นลายมือชื่อปลอม ก็ห้ามมิให้หลักฐานการฟ้องร้อง
บังคับแก่จำเลยเสียไปไม่ (เนติฯ ๔๘) (กรณีผู้ลงลายมือชื่อแทน
ผู้ให้กู้ไม่มีอำนาจก็ฟ้องได้ (เทียบ ฎ.๕๗๔๒/๓๕ (พษ ๔๕))

ผู้กู้ลงลายมือชื่อ ในช่องผู้เขียน หรือช่องพยาน ผลเป็นอย่างไร

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ.๘๖๘/๐๖ การที่ผู้กู้เป็นผู้เขียนสัญญาค้ำประกันที่ผู้ค้ำประกัน
ทำให้ไว้แก่ผู้ให้กู้ มีข้อความแสดงว่าผู้กู้เป็นผู้กู้เงินของผู้ให้กู้ไป
และผู้กู้ได้ลงลายมือชื่อไว้ในช่องผู้เขียนด้วยนั้น ถือได้ว่าเป็น
หลักฐานแห่งการกู้ยืมตามความหมายของ ม.๖๕๓ ว.๑ แล้ว
(เนติ ๔๑, ๕๘)

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ.๓๒๖๒/๓๕ เมื่อจำเลยทั้งสองกู้ยืมเงินจากที่ไปจริง การที่จำเลยที่ ๒
ซึ่งในสัญญาตอนต้นระบุว่าเป็นผู้กู้ลงลายมือชื่อในช่องพยานและจำเลย
ที่ ๑ ลงลายมือชื่อในช่องผู้กู้ โดยไม่มีชื่อเป็นผู้กู้ในตอนต้นของสัญญา
ทำให้เอกสารดังกล่าวไม่ใช่หลักฐานแห่งการกู้ยืมตาม ม.๖๕๓ ว.๑ ไม่
จำเลยทั้งสองจึงต้องรับผิดชอบข้อความในเอกสารดังกล่าว

ผู้ อื่นลงลายมือชื่อผู้กู้ แทนผู้กู้ได้หรือไม่

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ.๖๕๖/๒๒ จำเลยได้ทำสัญญากู้เงินจาก
โดยจำเลยยินยอมอนุญาตให้ ณ. บุตรจำเลย
เป็นผู้ลงลายมือชื่อจำเลยในช่องผู้กู้แทนจำเลย
ดังนี้หาผูกพันจำเลยไม่ (เนติ ๔๘)

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ.๓๐๓๕/๔๓ จำเลยมอบอำนาจให้ ก. ทำสัญญาจำนอง
เพื่อให้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน และตามสัญญาจำนอง
มีข้อความระบุชัดเจนว่า คู่สัญญาตกลงให้ถือสัญญาจำนอง
เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินด้วย สัญญาจำนองดังกล่าวมี
ผู้รับมอบอำนาจจำเลยเป็นผู้ลงชื่อไว้แทนจำเลย ซึ่งมีผลเสมอ
กับลายมือชื่อของจำเลย สัญญาจำนองย่อมมีผลเป็นหลักฐาน
แห่งการกู้ยืมที่ผูกพันจำเลย

ผู้กู้ลงลายมือชื่อด้วย ชื่อเล่นได้หรือไม่

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ.๓๑๔๘/๓๐ (ป) การที่จำเลยทั้งสองเขียนชื่อเล่นของจำเลยทั้งสองไว้ในตอนท้ายจดหมายดังกล่าว ถือว่าเป็นการลงลายมือชื่อตามมาตรา ๖๕๓ ว.๑ แล้ว (เทียบ ฎ.๑๑๕๘๔/๕๔ ผู้กู้ลงลายมือชื่อด้วยนามสกุลเดิมก็ไม่ได้ทำให้ไม่ใช่ลายมือชื่อผู้กู้)

ผู้กู้เป็นนิติบุคคล
กรรมการผู้มีอำนาจ
ลงลายมือชื่อผู้กู้ไว้ แต่
ไม่ได้ประทับตราที่ต้อง
ลงไว้เพื่อผูกพันนิติบุคคล
ผลเป็นอย่างไร

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ.๑๕๐๔๖/๕๗ แม้ บ.กรรมการผู้จัดการจะลงลายมือชื่อและไม่ได้มีการประทับตราของลูกหนี้ก็ตาม แต่เมื่อลูกหนี้ได้รับเงินกู้จริงและจ่ายดอกเบี้ยให้แก่เจ้าหนี้ การกระทำของลูกหนี้จึงเป็นการให้สัตยาบัน ถือว่าลงลายมือชื่อของลูกหนี้ผู้ยืมแล้ว (ถ้าไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลผู้ลงลายมือชื่อต้องรับผิดชอบตามลำพัง (ฎ.๑๗๕๘/๔๕))

การลงลายมือชื่อต้องอย่าลืม ป.พ.พ.

ม.๘ ว.๒

ลายพิมพ์นิ้วมือ...ที่ทำลงในเอกสารแทนการลงลายมือชื่อ หากมีพยานลงลายมือชื่อรับรองไว้ด้วยสองคนแล้วให้ถือเสมือนกับลงลายมือชื่อ

หลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน
ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรม
ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.
๒๕๔๔

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ. ๘๐๘๕/๕๖ การที่จำเลยนำบัตรกดเงินสดควิกแคชไปถอนเงินและใส่รหัสส่วนตัว
เปรียบได้กับการลงลายมือชื่อตนเอง ทำรายการเบิกถอนเงินตามที่จำเลยประสงค์
และกดยืนยันทำรายการพร้อมรับเงินสดและสลิป การกระทำดังกล่าวถือเป็น
หลักฐานการกู้ยืมเงินจากโจทก์ ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.
๒๕๕๔ ม.๓,๘ และ ๙ ประกอบกับคดีนี้จำเลยมีการขอขยายระยะเวลาผ่อนชำระหนี้
สินเชื่อเงินสดควิกแคชที่จำเลยค้างชำระแก่โจทก์ ซึ่งโจทก์มีเอกสารซึ่งมีข้อความ
ชัดเจนว่าจำเลยรับว่าเป็นหนี้โจทก์ขอขยายเวลาชำระหนี้ โดยจำเลยลงลายมือชื่อ
มาแสดง จึงรับฟังเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมอีกโสดหนึ่ง โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ. ๔๒๓๖/๖๔ เมื่อโจทก์มีใบแจ้งยอดบัญชีสินเชื่อบัตรเงินสด
มาแสดงอันเป็นหลักฐานที่รับฟังได้ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรม
ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๕๔ การที่จำเลยนำบัตรกดเงินสด
ไปถอนเงินสดและใส่รหัสส่วนตัวเสมือนลงลายมือชื่อตนเอง
ทำรายการถอนเงินสดตามที่จำเลยประสงค์และกดยืนยัน
ทำรายการพร้อมรับเงินสด การกระทำดังกล่าวจึงถือเป็น
หลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินจากโจทก์ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง
ให้จำเลยรับผิดชอบตามสัญญากู้ยืมเงิน

กรณีต่อไปนี้
ถือว่าไม่มีการ
ลงลายมือชื่อ

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

จำเลยเขียนว่า จำเลยได้ยืมเงินที่ค่า ๖๐,๐๐๐ บาท ถือไม่ได้ว่าชื่อจำเลย
ที่เขียนไว้เป็นการลงลายมือชื่อ เมื่อไม่มีลายมือชื่อจำเลยลงไว้ในฐานะ
ผู้ยืม จึงไม่เป็นหลักฐานการกู้ ฟ้องไม่ได้ (ฎ.๑๕๘๕/๓๘)(จำเลยเขียนชื่อ
จำเลยที่หัวกระดาษ แต่ไม่ลงลายมือชื่อ ไม่เป็นหลักฐานการกู้ (ฎ.๑๔๑๕/๒๓))

(๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)

- (๑) กว่า ๒๐๐๐ บาท ไม่มีหลักฐานฯ ฟ้องมูลหนี้เงินกู้ไม่ได้
- (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
- (๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ
- (๔) หลักฐานฯ ขอให้มีก่อนฟ้อง
- (๕) กรณีตัวเลขในสัญญากู้เงินสูงเกินกว่ามูลหนี้เงินกู้
ที่ได้รับไปหรือกรณีแก้ไขตัวเลขเงินกู้ในสัญญา

(๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)

- (๑) กว่า ๒๐๐๐ บาท ไม่มีหลักฐานฯ ฟ้องมูลหนี้เงินกู้ไม่ได้
- (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
- (๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ
- (๔) หลักฐานฯ ขอให้มีก่อนฟ้อง
- (๕) กรณีตัวเลขในสัญญากู้เงินสูงเกินกว่ามูลหนี้เงินกู้
ที่ได้รับไปหรือกรณีแก้ไขตัวเลขเงินกู้ในสัญญา

(๕) แบ่งเป็น ๓ หัวข้อย่อย

(๕.๑) ๑ เกิน

(๕.๒) ๒ กรอก

(๕.๓) ๓ แก้

(๕.๑) ผู้กู้ยินยอมลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้ ที่ระบุตัวเลขสูงเกินกว่ามูลค่าหนี้เงินกู้จริง หรือที่ส่งมอบ ก็สมบูรณ์เพียงทำมูลค่าหนี้เงินกู้จริงหรือที่ส่งมอบ (เนติ ๖๖)

(๕.๒) ผู้กู้ลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้ ที่ไม่มีการระบุตัวเลขเงินกู้และข้อความ

- ถ้าผู้ให้กู้กรอกตัวเลขภายหลังตามจริงใช้บังคับได้ตามนั้น

(ฎ.๕๖๘/๕/๔๘ เนติ ๖๕)

- ถ้าผู้ให้กู้กรอกตัวเลขภายหลังสูงเกินจริงโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็น

เอกสารปลอม ถือว่าไม่มีหลักฐานการกู้จึงไม่อาจฟ้องร้องได้ แม้ผู้กู้รับว่า

กู้จริงบางส่วนก็ต้องรับผิด (ฎ.๗๕๘/๕๗, ๑๔๖๒๗/๕๗, ๒๕๖๐/๕๘)

(๕.๓) - แก้จำนวนเงินภายหลังผู้กู้ลงลายมือชื่อสูงเกินจริงโดยไม่ได้รับความยินยอม

เป็นเอกสารปลอม แต่ผู้กู้ยังต้องรับผิดเฉพาะตามจำนวนเดิม (ฎ.๑๑๔๘/๕๒

เนติ ๖๘)

- แก้จำนวนเงินภายหลังผู้กู้ลงลายมือชื่อตามจริงเพราะมากู้เงินเพิ่ม

ถ้าผู้กู้ไม่ลงลายมือชื่อกำกับ รับผิดเฉพาะตามจำนวนเดิม (ฎ.๗๒๖/๐๗) (เนติ ๗๑)

- แก้จำนวนตามจริงก่อนผู้กู้ลงลายมือชื่อใช้บังคับได้ (ฎ.๑๑๕๔/๑๑)

(๕.๑) ผู้กู้ยินยอมลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้ ที่ระบุตัวเลขสูงเกินกว่ามูลค่าหนี้เงินกู้จริง หรือที่ส่งมอบ

(๕.๑) ผู้กู้ยินยอมลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้ ที่ระบุตัวเลขสูงเกินกว่ามูลค่าหนี้เงินกู้จริง หรือที่ส่งมอบ ก็สมบูรณ์เพียงทำมูลค่าหนี้เงินกู้จริงหรือที่ส่งมอบ

สัญญากู้เงินระบุ ๕๐๐,๐๐๐ บาท มีมูลค่าหนี้เดิมเหลือเพียง ๑๕๒,๑๑๑.๒๘ บาท

สมบูรณ์ ๑๕๒,๑๑๑.๒๘ บาท

ฎ.๗๒๖/๕๒ โจทก์มีหนังสือสัญญากู้เงินซึ่งจำเลยลงลายมือชื่อไว้เป็น

หลักฐานแห่งการกู้ยืม ส่วนจำนวนเงินที่ระบุไว้ในสัญญาผู้แม่จะพึงได้ว่า

มูลค่าหนี้เดิมเหลือเพียง ๑๕๒,๑๑๑.๒๘ บาท ก็เป็นเพียงการทำให้อำนาจหนี้ใน

สัญญาผู้ไม่สมบูรณ์บางส่วนเท่านั้น โจทก์จึงขอที่จะเรียกให้อำนาจชำระหนี้

ส่วนที่สมบูรณ์จำนวน ๑๕๒,๑๑๑.๒๘ บาท ได้ ว่าเป็นสัญญาผู้ไม่สมบูรณ์ทั้งหมด

สัญญากู้เงินระบุ ๗๐๐,๐๐๐ บาท ตามความประสงค์เดิม แต่ส่งมอบเงินกู้

ให้จริงเพียง ๔๓๐,๐๐๐ บาท สมบูรณ์ ๔๓๐,๐๐๐ บาท

ฎ. ๘๐๗๖/๕๖ แม้สัญญาผู้จะระบุจำนวนเงินไว้ ๗๐๐,๐๐๐ บาท ก็ตาม ก็เป็น

ไปตามความประสงค์เดิมของคู่สัญญาที่จะกู้เงินกันในจำนวน ๗๐๐,๐๐๐ บาท

แต่โจทก์ผู้ให้นำเงินมาได้เพียง ๔๓๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่ขาดอยู่จะนำมาคืน

ภายหลัง แต่เมื่อจำเลยที่ ๑ ไม่ชำระดอกเบี้ยตามที่ตกลงไว้ โจทก์จึงมีได้นำเงิน

กู้ที่ขาดอยู่มามอบให้จนครบเป็นเพียงการทำให้อำนาจหนี้ในสัญญาผู้เงิน

ไม่สมบูรณ์เท่านั้น หากทำให้เป็นสัญญาปลอมแต่อย่างใดไม่ โจทก์จึงอาศัย

สัญญาผู้เงินและสัญญาผู้ประกันดังกล่าวมาฟ้องร้องบังคับให้จำเลยที่ ๑ ชำระ

เงินกู้ยืมที่แท้จริงจำนวน ๔๓๐,๐๐๐ บาท ได้ และจำเลยที่ ๒ ผู้ค้ำประกันต้อง

รับผิดตามสัญญาผู้ค้ำประกัน

ฎ.๒๓๓๕/๔๘ จำเลยกู้เงินโจทก์ไป ๕๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาจำเลยได้คิดค้ำขอ

กู้เงินโจทก์อีก ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท แล้วโจทก์กับจำเลยได้ทำหนังสือสัญญาผู้ยืม

เงินโดยระบุรวมเอาจำนวนเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ที่จำเลยกู้จากโจทก์ไปก่อน

หน้านั้นเข้าไว้ด้วย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท แม้การกู้เงินจำนวน

๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในภายหลังจะไม่เกิดขึ้น หนังสือสัญญาผู้ยืมเงินดังกล่าวก็

ยังมีผลสมบูรณ์บังคับกันได้ในหนี้จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ที่มีการกู้ยืมกันจริง

และถือว่าโจทก์มีหลักฐานเป็นหนังสือที่จะฟ้องร้องให้บังคับคดีในหนี้เงิน

กู้ยืมจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท แล้วตาม ม.๖๕๓ ร.๑ (เนติ ๖๖)

แต่กรณีต่อไปนี้ถือว่าเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

ฎ.๑๓๓๐๓/๕๘ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยกู้ยืมเงินโจทก์เพียง ๑๐,๐๐๐ บาท และจำเลยมีตัวจำเลยและนาย ช.เบิกความสอดคล้องกันว่า โจทก์บังคับให้จำเลยทำสัญญาว่าจะกู้ยืมเงินโจทก์ไป ๑๐๐,๐๐๐ บาท หากไม่ยอมทำสัญญา จะแจ้งเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยในข้อหาฉ้อโกง การที่โจทก์บังคับให้จำเลยทำสัญญากู้ยืมเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งที่ความจริงกู้ยืมเงินกันเพียง ๑๐,๐๐๐ บาท เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต โจทก์จึงไม่อาจแสวงหาผลประโยชน์จากสัญญาที่สร้างขึ้นโดยไม่สุจริต ปัญหาว่าโจทก์ใช้สิทธิโดยสุจริตหรือไม่ เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบปศาศฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ (พิพากษากลับยกฟ้องโจทก์)

(๕.๒) ผู้กู้ลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้ ที่ไม่มีการระบุตัวเลขเงินกู้ และข้อความ แล้วผู้ให้กู้ กรอกตัวเลขภายหลังตามจริง

(๕.๒) ผู้กู้ลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้ ที่ไม่มีการระบุตัวเลขเงินกู้และข้อความ ถ้าผู้ให้กู้กรอกตัวเลขภายหลังตามจริงใช้บังคับได้ตามนั้น

ฎ.๕๖๘๕/๕๘ หนังสือสัญญากู้เงินมีการกรอกข้อความว่าจำเลยที่ ๑ ได้กู้เงินโจทก์ ๕๐๐,๐๐๐ บาท และหนังสือสัญญาค้ำประกันมีการกรอกข้อความว่าจำเลยที่ ๒ ค้ำประกันเงินกู้ดังกล่าวให้แก่โจทก์อันเป็นการกรอกข้อความที่มีมูลเหมือนกันจริงแม้จะเป็นการกรอกข้อความหลังที่จำเลยทั้งสองลงลายมือชื่อในสัญญากู้เงินและสัญญาค้ำประกันแล้วก็ตาม ทำให้หนังสือสัญญากู้เงินและหนังสือสัญญาค้ำประกันเป็นเอกสารปลอม หนังสือสัญญาทั้งสองฉบับจึงมีผลผูกพันโจทก์กับจำเลยทั้งสอง (เนค๖๕)

(๕.๒) ผู้กู้ลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้ ที่ไม่มีการระบุตัวเลขเงินกู้ และข้อความ แล้วผู้ให้กู้ กรอกตัวเลขภายหลังสูงเกินจริง

ถ้าผู้ให้กู้กรอกตัวเลขภายหลังสูงเกินจริงโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นเอกสารปลอม ถือว่าไม่มีหลักฐานการกู้จึงไม่อาจฟ้องร้องได้ แม้ผู้กู้รับว่ากู้จริงบางส่วนก็ไม่ต้องรับผิด

ฎ.๓๕๘/๕๗ จำเลยไม่ได้กู้ยืมเงินไปจำนวน ๓๕๐,๐๐๐ บาท ตามหนังสือสัญญากู้ยืมเงิน โจทก์กรอกจำนวนเงินในภายหลังว่า จำเลยกู้ยืมเงินจำนวนดังกล่าวซึ่งมากกว่าจำนวนหนี้กู้ยืมที่มีอยู่จริงในวันทำสัญญากู้ยืมโดยไม่ได้รับความยินยอมจากจำเลย หนังสือสัญญากู้ยืมเงินจึงเป็นเอกสารปลอมและถือได้ว่าการกู้ยืมตามฟ้องโจทก์มิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือ โจทก์ไม่อาจฟ้องร้องให้บังคับคดีได้ตามม.๖๕๓ ว.๑

ฎ.๑๔๖๒๓/๕๗ จำเลยได้ลงลายมือชื่อในช่องผู้กู้ในหนังสือสัญญากู้เงินโดยยังไม่มีการกรอกข้อความ โจทก์นำมากรอกข้อความในภายหลังซึ่งระบุจำนวนเงินเกินกว่าจำนวนหนี้ที่เป็นจริงโดยจำเลยไม่ยินยอมด้วย หนังสือสัญญากู้เงินจึงเป็นเอกสารปลอม ถือว่าโจทก์ไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืม จึงไม่อาจฟ้องร้องให้บังคับคดีตามม. ๖๕๓ ว.๑ ดังนั้น แม้จำเลยให้การรับว่าได้กู้เงินโจทก์ไป ๕๐,๐๐๐ บาท จำเลยก็ไม่ต้องรับผิดชำระเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่โจทก์

ฎ.๒๕๖๐/๕๕ จำเลยเคยกู้ยืมเงินโจทก์ ๒๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยเพียงแต่ลงลายมือชื่อในช่องผู้กู้ของสัญญา กู้เงิน การที่โจทก์กรอกข้อความลงไปในสัญญากู้เงินว่า จำเลยกู้ยืมเงินโจทก์ ๖,๐๔๐,๐๐๐ บาท จึงเป็นการกรอก ข้อความลงในแผ่นกระดาษซึ่งมีลายมือชื่อของผู้อื่นโดย ไม่ได้รับความยินยอมหรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้อื่น สัญญากู้เงินจึงเป็นเอกสารปลอม โจทก์ไม่อาจอ้างอิงแสวง สิทธิจากเอกสารปลอมได้ จึงถือว่าไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืม (เทียบ ฎ.๕๔๘๖/๖๔)

(๕.๓) ผู้ให้กู้แก้จำนวนเงิน ภายหลังผู้กู้ลงลายมือชื่อสูงเกินจริง โดยไม่ได้รับความยินยอม

(๕.๓) แก้จำนวนเงินภายหลังผู้กู้ลงลายมือชื่อสูงเกินจริงโดย ไม่ได้รับความยินยอมเป็นเอกสารปลอม แต่ผู้กู้ยังต้อง รับผิดชอบเฉพาะตามจำนวนเดิม
ฎ.๑๑๔๘/๕๒ โจทก์มีหนังสือสัญญากู้ยืมที่จำเลยลงลายมือชื่อ เป็นผู้ระบุว่าจำเลยกู้ยืมเงินโจทก์ ๒๐,๐๐๐ บาท เป็นหลักฐาน การกู้ยืมเป็นหนังสือซึ่งจำเลยต้องรับผิดชอบ แม้ภายหลังโจทก์แก้ไข จำนวนเงินในสัญญาทำให้สูงขึ้นเป็น ๑๒๐,๐๐๐ บาท ซึ่งไม่เป็น ไปตามที่โจทก์และจำเลยตกลงกัน แต่ก็ไม่ทำให้หลักฐานกู้ยืมเงิน ที่ทำไว้แต่เดิมและมีผลสมบูรณ์ต้องเสียไป จำเลยต้องรับผิดชอบต่อ โจทก์เท่าที่กู้ไปจริง (เนติ ๖๘) (ฎ.๔๐๗/๔๒ ส.ญ.ฎ เป็นเอกสาร ปลอม แต่ไม่ทำให้หลักฐานที่ทำไว้เดิมที่มีผลสมบูรณ์ต้องเสียไป)

ฎ.๑๔๘๒/๖๓ จำเลยกู้เงินโจทก์เพียง ๒๐,๐๐๐ บาท แต่ภายหลังมีการแก้ไขจำนวนเงินกู้ เป็น ๑๕๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยมิได้รู้เห็นยินยอม หนังสือสัญญากู้เงินจึงเป็นเอกสารปลอม แต่หาใช่จะเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเพื่อฟ้องร้องไม่ได้เสียทั้งหมดไม่ ยังคงใช้เป็น หลักฐานแห่งการกู้ยืมฟ้องร้องให้จำเลยรับผิดชอบจำนวนเงินที่ถูกดัดก่อนแก้ไขได้ จำเลยกู้เงินจากโจทก์เพียง ๒๐,๐๐๐ บาท ดอกเบี้ยที่โจทก์คิดจากจำเลยเดือนละ ๒,๐๐๐ บาท เท่ากับร้อยละ ๑๐ ต่อเดือน เกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี ตามที่บัญญัติห้ามไว้ใน ป.พ.พ. ม. ๖๕๔ และเป็นการกระทำอันเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ... การที่โจทก์คิดดอกเบี้ยจากจำเลยในอัตราดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้ง โดยกฎหมาย ตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. ม.๑๕๐ โจทก์ยอมไม่มีสิทธิเรียกเก็บดอกเบี้ยจาก จำเลย คงเรียกร้องได้เฉพาะเงินต้นที่จำเลยกู้ไปซึ่งแยกออกจากส่วนดอกเบี้ยที่ตกเป็น โมฆะ และต้องนำดอกเบี้ยที่จำเลยชำระให้แก่โจทก์ไปหักชำระออกจากต้นเงินและเมื่อ มีจำนวนเกินกว่าเงินต้นที่กู้ จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์

(๕.๓) ผู้ให้กู้แก้จำนวนเงิน ภายหลังผู้กู้ลงลายมือชื่อตามจริง เพราะมากู้เงินเพิ่ม แต่ไม่ได้ให้ ผู้กู้ลงลายมือชื่อกำกับไว้

แก้จำนวนเงินภายหลังผู้กู้ลงลายมือชื่อตามจริงเพราะมากู้เงินเพิ่ม ถ้าผู้กู้ไม่ได้ลงลายมือชื่อกำกับตรงที่แก้ไข รับผิดชอบเฉพาะตามจำนวนเดิม
ฎ.๓๒๖/๐๗ เดิมจำเลยกู้เงินโจทก์ ๓,๑๐๐ บาท และทำหนังสือกู้ ไว้ ต่อมาจำเลยขอเงินอีก ๑,๔๐๐ บาท โจทก์จำเลยขอให้ผู้เขียน สัญญาแก้จำนวนเงินในหนังสือ การเขียนจำนวนเงินกู้เพิ่มลงไปใน หนังสือโดยจำเลยมิได้ลงลายมือชื่อในการแก้ไขถือได้ว่าไม่มี หลักฐานลงลายมือชื่อจำเลยจึงใช้ฟ้องร้องบังคับไม่ได้ ส่วนการกู้ ครั้งแรก ๓,๑๐๐ บาทนั้น ได้ทำหนังสือกู้และลงลายมือชื่อจำเลยใน หนังสือนั้นถูกต้องตามกฎหมาย โจทก์จำเลยขอให้ผู้เขียนสัญญา แก้จำนวนเงิน การแก้ก็คงไม่มีผลให้ฟ้องร้องจำเลยตามที่แก้ใน เท่านั้น โจทก์ยังคงมีสิทธิฟ้องเรียกเงินตามหนังสือที่ทำได้เดิม (เนติ ๗๑)

(๕.๓) ผู้ให้กู้แก้จำนวนเงิน ตามจริงก่อนผู้กู้ลงลายมือชื่อ

แก้จำนวนตามจริงก่อนผู้กู้ลงลายมือชื่อ ใช้บังคับได้
ผู้กู้ขอเงิน ๖,๐๐๐ บาท เมื่อผู้เขียนสัญญา
เขียนจำนวน ๖,๐๐๐ บาทไปแล้ว ผู้กู้ขอเพิ่มอีก
๑,๐๐๐ บาท รวมเป็น ๗,๐๐๐ บาท ผู้เขียนจึง
แก้เลข ๖ เป็นเลข ๗ และแก้ตัวอักษรด้วย ดังนี้
เป็นการแก้ให้ตรงตามความประสงค์ของผู้กู้ ก่อน
ที่ผู้กู้จะลงลายมือชื่อในสัญญา และคู่กรณีมีเจตนา
จะให้เอกสารดังกล่าวเป็นหลักฐานแห่งการกู้ตาม
จำนวนที่แก้ไปแล้วคือ ๗,๐๐๐ บาท ดังนั้น แม้ตัวเลข
และตัวอักษรที่แก้ไปจะไม่ได้ลงลายมือชื่อกำกับก็ใช้เป็น
หลักฐานแห่งการกู้ยืมโดยสมบูรณ์ (เทียบ ฎ.๑๑๕๔/๑๑)

๓. กู้ยืมเงิน (ม.๖๕๓ - ม.๖๕๖)

- ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ วรรค ๒)
- ๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)
- ๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ วรรค ๑)
- ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ วรรค ๒)
- ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๔, ๖๕๕ +
พ.ร.บ. ห้ามฯ + พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ.)
- ๖) การรับหรือคืนทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)

๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ วรรค ๒)

- (๑) ในการกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้นจะนำสืบการใช้เงินกู้ยืมด้วยเงินสด (หมายถึง ด้วยวิธีนำเงินสดมามอบให้ผู้กู้โดยตรง) ด้วยอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ (ฎ.๔๖๗/๑๕)
(ผู้ ๑ บาท แต่มีหลักฐานการกู้เป็นหนังสืออยู่ในบังคับ ม.๖๕๓ วรรค ๒)
(๑.๑) หลักฐานเป็นหนังสือที่ระบุทำนองว่า “รับเงิน ๕,๐๐๐ บาท
ลงลายมือชื่อผู้กู้” ก็นำสืบได้แล้ว (แม้ไม่มีข้อความระบุว่า
ใช้หนี้เงินผู้ก็นำสืบได้)
(๑.๒) หลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้เวนคืนแล้ว (ต้นฉบับ ส.ญ.ฯ หรือ
หลักฐานการกู้) (จะอ้างว่าผู้ให้กู้ไม่คืนให้หรืออ้างว่าผู้ให้กู้คืนสำเนา
สัญญากู้ยืมหรือคืนโฉนดที่วางประกันให้มาใช้นำสืบการใช้เงินไม่ได้)
(๑.๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้ถูกฉีกฆ่าหรือระงับยกเลิก
เพิกถอนแล้ว (ฉีกฆ่าหรือบันทึกว่าเพิกถอนหรือแก้ไขตัวเลข)

๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ วรรค ๒)

ฎ.๓๓๓๘/๓๒(ป) ในการชำระหนี้เงินยืม
ผู้ยืมให้ผู้ให้ยืมรับเงินเดือนแทนผู้ยืมแล้ว
หักเงินเดือนชำระหนี้ดังกล่าว สมุดเซ็น
รับเงินเดือนของทางราชการที่ผู้ให้ยืมลงชื่อ
รับเงินเดือนแทนผู้ยืมจึงเป็นหลักฐาน
การใช้เงินตาม ม.๖๕๓ วรรค ๒

๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ วรรค ๒)

เอกสารมีความว่า เรียนครูที่เคารพนับถืออันสูง กระผม
ได้ฝากนอมมาให้ ๑ โหลราคา ๔๔ บาท โปรดทราบ
เงินฝากไป ๘,๔๐๐ บาท กระผมได้รับและลงบัญชีไว้
เรียบร้อยแล้ว ท้ายข้อความเป็นคำลงท้ายของหนังสือ
วันเดือนปี และเซ็นชื่อโจทก์ หนังสือฉบับนี้เป็น
หลักฐานตาม ม.๖๕๓ วรรค ๒ ฟังเป็นหลักฐานประกอบ
ข้อเท็จจริงได้ว่า จำเลยได้ชำระหนี้จำนวนนี้ให้แก่โจทก์
แล้ว (เทียบ ฎ.๕๓๑/๐๕)

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
ฎ.๒๖๑๕/๑๖ กู้ยืมเงินที่มีหลักฐานเป็นหนังสือ
จะนำสืบการใช้เงินได้ตาม ม.๖๕๓ ว.๒ เท่านั้น
ผู้กู้เงินจะนำสืบพยานบุคคลไม่ได้ว่าได้ชำระ
ต้นเงินกู้แล้วแต่โจทก์ไม่คืนสัญญาให้

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
ฎ.๖๒๓๐/๓๕ การที่จำเลยอ้างว่า
มีการชำระหนี้หมดสิ้นกันแล้ว
แต่โจทก์ไม่ยอมคืนสัญญา โดยอ้างว่า
หายนั้น มิใช่เหตุที่ทำให้จำเลยทั้งสอง
หลุดพ้นจากความรับผิดชอบที่ตั้งบัญญัติ
ไว้ใน ม.๖๕๓ ว.๒

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
ฎ.๕๘๖๓/๔๕ จำเลยกู้ยืมเงินโจทก์ได้ทำหนังสือสัญญาเงินไว้ จำเลย
จะนำสืบการใช้เงินต้นเงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง
ลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดงหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้น
ได้เว้นคืนแล้วตาม ม.๖๕๓ ว.๒ แต่สำเนาสัญญาที่โจทก์ส่งคืนจำเลย
ไม่ใช่หลักฐานแห่งการกู้ยืม ถือไม่ได้ว่าโจทก์ได้เว้นคืนหลักฐานแห่งการ
กู้ยืมแก่จำเลยแล้ว จำเลยจึงไม่สามารถนำสืบการใช้เงินดังกล่าวคืนแก่
โจทก์ได้ ส่วนการนำสืบการชำระดอกเบี้ยไม่อยู่ในบังคับของ ม.๖๕๓ ว.๒
จำเลยนำสืบได้

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
ฎ.๒๖๕๗/๓๔ จำเลยรู้เห็นยินยอมให้โจทก์เอาดอกเบี้ยเกินอัตรา
ตามกฎหมายรวมกับต้นเงินกรอกลงในสัญญา สัญญาจึงไม่เป็น
เอกสารปลอมการกู้ยืมเงินดังกล่าวไม่ผิดกฎหมาย แต่การคิดดอกเบี้ย
เป็นความผิดตามกฎหมายต่างหาก ซึ่งแยกออกจากกันได้โดยถือว่า
คู่กรณีไม่ประสงค์จะให้ต้นเงินสูญไปด้วย ต้นเงินเป็นส่วนที่สมบูรณ์
สัญญาที่ไม่เป็นโมฆะทั้งฉบับ น.ส.๓ ที่จำเลยมอบให้โจทก์ไว้เป็น
ประกันการกู้ยืม ไม่ใช่หลักฐานแห่งการกู้ยืมเพราะไม่ใช่เอกสาร
ที่แสดงในตัวเองว่ามีการกู้ยืมเงินกัน การที่โจทก์คืน น.ส.๓ ดังกล่าว
จึงไม่ใช่เป็นการเว้นคืนหลักฐานแห่งการกู้ยืม (ฎ.๑๒๕๐/๑๔)

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
ถ้าอ้างว่าชำระหนี้ต้นเงินกู้ด้วยเงินสดแล้วไม่มีอย่างใดอย่างหนึ่งตาม
(๑.๑) (๑.๒) (๑.๓) ที่กล่าวมาแล้วจะนำสืบการชำระหนี้ไม่ได้
ฎ.๓๖/๕๕ การกู้ยืมเงินระหว่าง ส. กับจำเลยมีหลักฐานแห่งการกู้ยืม
เป็นหนังสือลงลายมือชื่อจำเลยซึ่งเป็นผู้ยืม แม้จำเลยอ้างว่าชำระหนี้แล้ว
แต่จำเลยก็ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ให้ยืม ไม่มีการเว้นคืน
เอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมหรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสาร
นั้นแล้ว จำเลยจึงนำสืบการใช้เงินไม่ได้เพราะต้องห้ามตาม ม.๖๕๓ ว.๒

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
ฎ.๑๖๑๘/๒๕ มาตรา ๖๕๓ ว.๒ หาได้บังคับเฉพาะจะนำสืบการใช้ต้นเงิน
ทั้งหมดไม่ ดังนั้น ถ้ามีการชำระต้นเงินเพียงบางส่วน ผู้ยืมจะนำสืบ
การใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลง
ลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง หรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้น
ฎ.๕๖๓๒/๖๒ จำเลยที่ ๑ ไม่มีพยานหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใด
อย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม
นั้นได้เว้นคืนแล้วหรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นมาแสดง จึงยัง
ฟังไม่ได้ว่า จำเลยที่ ๑ ชำระหนี้ (เงินกู้) ตามฟ้องให้แก่โจทก์แล้ว

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
 (๒) มาตรา ๖๕๓ วรรคสอง หมายถึงการนำสืบถึงการชำระหนี้คืนเงินกู้ด้วยเงินสด (หมายถึง ด้วยวิธีนำเงินสดมามอบให้ผู้ที่กู้โดยตรง) แต่ถ้าเป็นการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นหรือเป็นเรื่องตกลงระงับหนี้ ไม่อยู่ในบังคับ ม.๖๕๓ ว.๒ แม้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ไม่ได้เวนคืนเอกสารหรือไม่ได้แต่งเพิกถอนลงในเอกสาร ก็นำสืบการชำระหนี้ได้ เช่น ตีทรัพย์สินให้หนี้, โอนเงินทางไปรษณีย์ธนาณัติ, นำเงินเข้าบัญชี, มอบให้ไปปรับเงินบ้านอนุแทน, มอบสมุดคู่ฝากพร้อมใบถอนหรือบัตรเอทีเอ็ม, จ่ายด้วยเช็ค, หักค่าเช่าชำระหนี้เงินกู้ ฯลฯ

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
 ฎ.๑๑๗๘/๑๐ การชำระหนี้เงินกู้ด้วยการโอนที่ดิน ให้เจ้าหนี้เป็นการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นซึ่งมิใช่การชำระหนี้ด้วยเงินตามมาตรา ๓๒๑ แม้จะมีได้มีหลักฐานการชำระหนี้เป็นหนังสือตาม ม.๖๕๓ ว.๒ ศาลก็รับฟังพยานบุคคลที่นำสืบในเรื่องการชำระหนี้นั้นได้ เมื่อโอนที่ดินชำระหนี้เงินกู้แล้วหนี้นั้นก็ระงับไป (เนติ ๖๕)

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
 ฎ.๙๐๕๗/๕๖ โจทก์กู้ยืมเงินจำเลย เมื่อ ก.โอนที่ดินของตนเพื่อชำระหนี้กู้ยืมเงินที่จำนองที่ดินพิพาทเป็นประกันให้แก่โจทก์แล้ว (ซึ่งเป็นการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินอย่างอื่นแทนการชำระด้วยเงินไม่อยู่ในบังคับ ม.๖๕๓ ว.๒) หนี้ตามสัญญาจำนองที่ดินพิพาทเป็นประกันย่อมระงับสิ้นไป ตาม ม.๓๔๔ (๑) จำเลยจึงมีหน้าที่จดทะเบียนไถ่ถอนจำนองที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
 ฎ.๙๗/๖๑ จำเลยผู้กู้เงินฝากเข้าบัญชีเงินฝากของโจทก์ ผู้ให้กู้เพื่อชำระหนี้เงินกู้ที่กู้ยืมจากโจทก์ เป็นการชำระหนี้ผ่านธนาคารที่โจทก์มีบัญชีเงินฝากเพื่อให้โจทก์ได้รับเงินที่ชำระหนี้ โดยไม่ได้ทำนิติกรรมโดยตรงต่อโจทก์ จึงไม่อาจมีการกระทำตาม ม.๖๕๓ ว.๒ ได้ การที่โจทก์เจ้าหนี้มิได้โต้แย้งไม่รับเงิน ถือว่าเป็นกรณีที่เจ้าหนี้นยอมรับการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงกันไว้ตาม ม.๓๒๑ ว.๑ จำเลยมีสิทธินำสืบการชำระหนี้ให้แก่โจทก์ด้วยการนำเงินฝากเข้าบัญชีโจทก์ได้ (ฎ.๑๐๒๒๗/๕๑)

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
 ฎ.๕๖๘๘/๓๗ จำเลยนำสืบถึงวิธีการใช้เงินว่า จำเลยเป็นพนักงานองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย...ในการรับเงินเดือนหรือเงินอื่นใด จำเลยจะรับผ่านบัญชีเงินฝากประเภทออมทรัพย์ซึ่งจำเลยเปิดบัญชีเงินฝากไว้ที่ธนาคารกรุงไทย และจำเลยได้มอบสมุดคู่ฝากเงินออมทรัพย์ตามบัญชีเงินฝากดังกล่าวพร้อมทั้งได้มอบฉันทะให้โจทก์มีอำนาจถอนเงินจากบัญชีเงินฝากเพื่อหักชำระหนี้แก่โจทก์ได้เดือนละ ๑,๕๐๐ บาท นับแต่ ม.ค.๒๕๒๗ ถึง ต.ค.๒๕๓๐ ดังนี้ การที่จำเลยนำสืบการใช้เงินคืนโดยวิธีดังกล่าวข้างต้นจำเลยก็ชอบที่จะทำได้ เพราะเป็นกรณีที่โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้นยอมรับการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงกันไว้

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
 ฎ.๓๕๗๗/๖๓ ส.ชำระหนี้ให้แก่โจทก์โดยโจทก์รับบัตรเอทีเอ็มของ ส. ไถ่ถอนเงินจากบัญชีของ ส. กรณีนี้เป็นเรื่องที่เจ้าหนี้นยอมรับการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงกันไว้ตาม ม.๓๒๑ ว.๑ ซึ่งไม่ต้องห้ามที่จำเลยจะนำสืบพยานบุคคลให้ศาลเห็นถึงวิธีการชำระหนี้โจทก์ว่าได้ปฏิบัติต่อกันเช่นใด ทั้งไม่อยู่ในบังคับเฉพาะตาม ม.๖๕๓ ว.๒

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)

กรณีได้รับชำระหนี้ด้วยเงินซึ่งได้จากการขายรถยนต์ ไม่ใช่ได้รับชำระหนี้ด้วยรถยนต์ จึงไม่มีประเด็นว่าได้รับชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินอื่นหรือไม่
ฎ.๕๗๔/๒๒ ผู้จัดการมรดกของ ข. เพื่อให้อำเลยชำระหนี้ตามสัญญาที่จำเลยยืมเงิน ข. จำเลยให้การว่า ข. บังคับให้อำเลยขายรถยนต์ได้เงิน ๖๐,๐๐๐ บาท และเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท ข. ได้รับเป็นการชำระหนี้เงินกู้ทั้งหมด ดังนี้ คำให้การดังกล่าวมีความหมายว่า ข. ได้รับชำระหนี้ด้วยเงินซึ่งได้จากการขายรถยนต์ หาใช่ได้รับชำระหนี้ด้วยรถยนต์ จึงไม่มีประเด็นว่า ข. ได้รับชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินอื่นหรือไม่ เมื่อจำเลยไม่มีใบเสร็จรับเงินเป็นหลักฐานการใช้เงิน และยังมีได้เวณคืนหนังสือสัญญาจำเลยจึงไม่มีสิทธินำพยานมาสืบตามข้อกล่าวอ้าง

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)

ฎ.๑๘๗๒/๓๑ การที่คู่สัญญาทำสัญญากู้ยืมเงินขึ้นใหม่แทนหนังสือสัญญากู้ยืมเงินฉบับเก่าแสดงถึงเจตนาของคู่สัญญาว่าได้ตกลงระงับหนี้ตามสัญญาเก่าแล้วให้ใช้สัญญาใหม่แทน สัญญาเก่าเมื่อระงับไปแล้วก็ไม่มีผลบังคับใช้ ทั้งนี้เป็นไปตามข้อตกลงในการทำสัญญาใหม่นั้นเอง โจทก์จึงไม่มีสิทธิฟ้องตามสัญญาฉบับเก่าอีก กรณีนี้เป็นเรื่องตกลงระงับหนี้ ไม่ใช่การชำระหนี้ จึงไม่จำเป็นต้องมีใบเสร็จหรือเวณคืนเอกสารตาม ม.๓๒๖

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)

๓) มาตรา ๖๕๓ วรรคสอง หมายความว่าเฉพาะถึงการนำสืบใช้ต้นเงินที่กู้ยืมไปเท่านั้น ไม่กินความถึงการใช้ดอกเบี้ย
ฎ.๒๔๓/๐๓ (ป) การนำสืบการใช้เงินว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือตามที่บัญญัติไว้ใน ม.๖๕๓ ว.๒ นั้น หมายความว่าเฉพาะถึงการใช้ต้นเงินที่กู้ยืมไปเท่านั้น ไม่กินความถึงการใช้ดอกเบี้ยด้วย การชำระดอกเบี้ยย่อมนำสืบด้วยพยานบุคคลได้ (ฎ.๑๓๓๒/๓๑)

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)

ฎ.๖๓๐/๔๕ การนำสืบถึงการชำระดอกเบี้ย
ค้างชำระ มิใช่เป็นการนำสืบถึงการใช้ต้นเงิน จึงไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือมาแสดงตาม ม.๖๕๓ ว.๒

 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)

ฎ.๔๗๕๕/๓๖ ป.พ.พ. ม.๖๕๓ว.๒ หมายถึงการนำสืบถึงการชำระต้นเงินเท่านั้นไม่รวมถึงการชำระดอกเบี้ยด้วย จำเลยจึงมีสิทธินำพยานบุคคลมาสืบถึงจำนวนดอกเบี้ยที่ชำระไปได้ ไม่ต้องห้ามตาม ป.วิ.พ.ม.๘๔(ข) เมื่อปรากฏว่าจำนวนดอกเบี้ยที่ชำระให้โจทก์ไปแล้ว มีจำนวนสูงกว่าจำนวนดอกเบี้ยที่โจทก์มีสิทธิจะได้ตามสัญญาและสัญญาจำนอง จึงต้องนำส่วนที่เกินไปชำระต้นเงินตาม ป.พ.พ. ม.๓๒๘ ว.๑ และเป็นหน้าที่โจทก์ที่จะต้องคิดยอดเงินมาให้ถูกต้อง เมื่อโจทก์คิดยอดหนี้มาไม่ถูกต้อง ขอบที่จะยกฟ้องแต่ไม่ตัดสิทธิที่จะยื่นฟ้องใหม่ภายในอายุความ

 ๓. กู้ยืมเงิน (ม.๖๕๓ - ม.๖๕๖)

- ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)
- ๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)
- ๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)
- ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
- ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๔, ๖๕๕ + พ.ร.บ. ห้ามฯ + พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ.)
- ๖) การรับหรือคืนทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)

๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม

มาตรา ๖๕๔

ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ย

เกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี...

พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.๒๕๖๐

มาตรา ๔ บุคคลใดให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินหรือกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการอำพรางการให้กู้ยืมเงิน โดยมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- (๑) เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้
- (๒) กำหนดข้อความอันเป็นเท็จในเรื่องจำนวนเงินกู้หรือเรื่องอื่น ๆ ไว้ในหลักฐานการกู้ยืมหรือตราสารที่เปลี่ยนมือได้เพื่อปิดบังการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด หรือ
- (๓) กำหนดจะเอาหรือรับเอาซึ่งประโยชน์อย่างอื่นนอกจากดอกเบี้ย ไม่ว่าจะเงินหรือสิ่งของหรือโดยวิธีการใด ๆ จนเห็นได้ว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากเกินส่วนอันสมควรตามเงื่อนไขแห่งการกู้ยืม

หากไม่ใช่สัญญากู้ยืมเงินก็ไม่ตกอยู่ในบังคับเรื่องดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงิน

ฎ.๕๑๐๒/๖๐ บันทึกข้อตกลงและสัญญา ประนีประนอมยอมความระหว่างโจทก์กับจำเลย ไม่ใช่สัญญากู้ยืมเงิน จึงไม่ตกอยู่ในบังคับของ พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ฯ และ ป.พ.พ.ม.๖๕๔ แม้จะกำหนดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปีก็ไม่ตกเป็นโมฆะ (ฎ.๑๐๕๐/๑๒)

ผู้ประกอบการธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นสถาบันการเงินมีสิทธิคิดดอกเบี้ยเงินกู้ได้เกินกว่าอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี โดยไม่อยู่ในบังคับห้ามตาม ม.๖๕๔

ฎ.๕๓๐/๒๕๖๓ โจทก์เป็นผู้ประกอบการธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นสถาบันการเงินมีสิทธิคิดดอกเบี้ยเงินกู้ได้เกินกว่าอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี โดยไม่อยู่ในบังคับห้ามตาม ป.พ.พ. ม.๖๕๔ ดังที่ธนาคารแห่งประเทศไทยออกประกาศโดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ม.๓๗, ๔๐, ๔๖ กำหนดให้โจทก์เรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้เกินจำนวนได้ไม่เกินอัตราร้อยละ ๒๗ ต่อปี ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยและประกาศของโจทก์และดอกเบี้ยที่โจทก์คิดจากจำเลยอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี เพิ่มจากที่คิดจากเดิมร้อยละ ๑๗ ต่อปี นั้น อาศัยเหตุที่จำเลยคัดค้านคดีเงินชำระหนี้ ดอกเบี้ยส่วนที่เพิ่มจึงเป็นเบี้ยปรับตาม ป.พ.พ. ม.๓๗๕ ซึ่งอยู่ในบังคับ ม.๓๗๓ ๖.๑ อันเป็นเจตนารมณ์แห่งกฎหมายให้ศาลใช้ดุลพินิจว่าเบี้ยปรับที่กําหนดตามสัญญาเหมาะสมและเป็นธรรมแก่กรณีหรือไม่ หากเห็นว่าเบี้ยปรับสูงเกินสมควร ศาลย่อมใช้ดุลพินิจลดจำนวนเบี้ยปรับลงได้

นอกจากนี้ในปี ๒๕๖๔ มี พ.ร.ก.แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. พ.ศ. ๒๕๖๔ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔

พ.ร.ก.แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. พ.ศ.๒๕๖๔ มาตรา ๓

มาตรา ๗ ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กันและมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดเจนให้ใช้อัตราร้อยละสามต่อปี อัตรากวามวรรคหนึ่งอาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยปกติให้กระทรวงการคลังพิจารณาทบทวนทุกสามปีให้ใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์

พ.ร.ก.แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. พ.ศ.๒๕๖๔ มาตรา ๔
 มาตรา ๒๒๔ หนึ่งเงินนั้น ให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดใน
อัตราที่กำหนดตามมาตรา ๗ บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี
 ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่น
 อันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น
 ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด
 การพิสูจน์ค่าเสียหายอย่างอื่นนอกจากนั้น ให้พิสูจน์ได้

พ.ร.ก.แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. พ.ศ.๒๕๖๔ มาตรา ๕
 มาตรา ๒๒๔/๑ ถ้าลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระหนี้เงิน
 เป็นงวด และลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ในงวดใด
 เจ้าหนี้อาจเรียกดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดได้
เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัด
 ข้อตกลงใดขัดกับความในวรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้น
 เป็นโมฆะ

ดังนั้น การคิดดอกเบี้ย ณ ปัจจุบันนับแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔
 อัตราดอกเบี้ยตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง คือ อัตราร้อยละ ๓ ต่อปี
 ส่วนอัตราดอกเบี้ยตามมาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง (ตอนต้น) คืออัตรา
 ร้อยละ ๓ ต่อปี บวก อัตราเพิ่มร้อยละ ๒ ต่อปี เท่ากับ อัตราร้อยละ
 ๕ ต่อปี แต่ในอนาคตก็อาจแปรผันลดลงหรือเพิ่มขึ้นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
 อัตราที่กำหนดตามมาตรา ๗ วรรคสอง โดยพระราชกฤษฎีกาด้วย

ข้อกำหนดใน ม.๒๒๔ ว.๑ (ตอนท้าย)
 ที่ว่า ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้
สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบ
ด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไป
ตามนั้น และตาม ว.๒ และ ว.๓
 ยังกำหนดไว้เหมือนกฎหมายเดิม

ใน ม.๖ และ ม.๗ แห่ง พ.ร.ก. ฉบับดังกล่าว
 ยังกำหนดให้ ม.๗ และ ม.๒๒๔ แห่ง ป.พ.พ. ซึ่ง
 แก้ไขเพิ่มเติม ให้ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยหรือดอกเบี้ย
 ผิดนัดที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่ พ.ร.ก.นี้
 ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ย
หรือการคิดดอกเบี้ยผิดนัดในระหว่างช่วงเวลา
ก่อนที่ พ.ร.ก.นี้ใช้บังคับ

ดังนั้น ในการอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาต้องสังเกต
 การคิดดอกเบี้ยในกรณีตาม ป.พ.พ. ม.๗ และ
 ม.๒๒๔ ก่อนวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔ ก็คงคิดตาม
 อัตราตาม ป.พ.พ. ม.๗ (เดิม) และ ม. ๒๒๔ (เดิม)
 ส่วนการคิดดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔
 เป็นต้นไป คงต้องคิดตามอัตราตาม ป.พ.พ. ม.๗
 (ที่แก้ไขเพิ่มเติม) และ ม.๒๒๔ (ที่แก้ไขเพิ่มเติม)

 กรณีคาบเกี่ยวดอกเบี้ยก่อนแก้ไข
 ค.ย. วันที่ ๑ ม.ค. ๖๔ นายคำกู้ยืมเงินนายแดงตกลงคิดดอกเบี้ยแต่ไม่ระบุอัตราไว้ กำหนดคืนต้นเงินพร้อมดอกเบี้ยวันที่ ๓๐ เม.ย. ๖๔ หลังจากครบกำหนดนายคำไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย การคิดดอกเบี้ยจะเป็นดังนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ ม.ค. ๖๔ ถึงวันที่ ๓๐ เม.ย. ๖๔ คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ตาม ป.พ.พ. ม.๗ (เดิม) ตั้งแต่วันที่ ๑๑ เม.ย. ๖๔ ถึงวันที่ ๓๐ เม.ย. ๖๔ คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗ ต่อปี ตาม ป.พ.พ. ม.๗ ๖.๑ (ที่แก้ไขเพิ่มเติม) ตั้งแต่วันที่ ๑ พ.ค. ๖๔ เป็นต้นไป คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี ตาม ป.พ.พ. ม. ๒๒๔ ๖.๑ (ที่แก้ไขเพิ่มเติม) ประกอบ ม.๗ ๖.๑ (ที่แก้ไขเพิ่มเติม)

 กรณีคาบเกี่ยวดอกเบี้ยก่อนแก้ไข
 ค.ย. วันที่ ๑ ม.ค. ๖๔ นายคำกู้ยืมเงินนายแดงตกลงคิดดอกเบี้ยแต่ไม่ระบุอัตราไว้ กำหนดคืนต้นเงินพร้อมดอกเบี้ยวันที่ ๓๑ มี.ค. ๖๔ หลังจากครบกำหนดนายคำไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย การคิดดอกเบี้ยจะเป็นดังนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ ม.ค. ๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มี.ค. ๖๔ คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ตาม ป.พ.พ. ม.๗ (เดิม) ตั้งแต่วันที่ ๑ เม.ย. ๖๔ ถึงวันที่ ๓๐ เม.ย. ๖๔ คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ตาม ป.พ.พ. ม.๒๒๔ ๖.๑ (เดิม) ตั้งแต่วันที่ ๑๑ เม.ย. ๖๔ เป็นต้นไป คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี ตาม ป.พ.พ. ม.๒๒๔ ๖.๑ (ที่แก้ไขเพิ่มเติม) ประกอบ ม.๗ ๖.๑ (ที่แก้ไขเพิ่มเติม)

 ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม
 จากบทบัญญัติข้างต้นจึงเห็นว่า ปัจจุบัน เรื่องดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงินกรณีที่ผู้ให้กู้ไม่ใช้สถาบันการเงิน จะเป็นดังนี้
 (๑) ถ้าตกลงไม่คิดดอกเบี้ย ก่อนผิคนัด คิดดอกเบี้ยไม่ได้ แต่หลังผิคนัดคิดดอกเบี้ยได้ ๕ % ต่อปี ตาม ม.๒๒๔ ๖.๑ (ตอนต้น) ประกอบ ม.๗ ๖.๑

 ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม
 (๒) ถ้าตกลงคิดดอกเบี้ยแต่ไม่ระบุอัตรา หรือระบุว่าดอกเบี้ยตามกฎหมายอย่างสูง ก่อนผิคนัดคิดดอกเบี้ยได้ ๓ % ต่อปี ตาม ม.๗ ๖.๑ หลังผิคนัดคิดดอกเบี้ยได้ ๕ % ต่อปี ตาม ม.๒๒๔ ๖.๑ (ตอนต้น) ประกอบ ม.๗ ๖.๑

 ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม
 (๓) ถ้าตกลงคิดดอกเบี้ยไม่เกิน ๕ % ต่อปี เช่น ๒ % หรือ ๕ % ต่อปี ก่อนผิคนัดคิดดอกเบี้ยได้ตามนั้น แต่หลังผิคนัด (ถ้าไม่ได้ตกลงดอกเบี้ยผิคนัดไว้) ก็คิดดอกเบี้ยได้ ๕ % ต่อปี ตาม ม.๒๒๔ ๖.๑ (ตอนต้น) ประกอบ ม.๗ ๖.๑ แต่ถ้าตกลงดอกเบี้ยผิคนัดไว้ต่างหากด้วย เช่น ดอกเบี้ยผิคนัด ๑๕ % ต่อปี ถือว่าดอกเบี้ยผิคนัดในส่วนที่เพิ่มจากดอกเบี้ยเดิมเป็นเบี้ยปรับ หากศาลเห็นว่าเป็นเบี้ยปรับที่สูงเกินสมควร ย่อมใช้ดุลพินิจลดจำนวนเบี้ยปรับลงได้

 ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม
 (๔) ถ้าตกลงคิดดอกเบี้ย ๘ % (หรือ ๑๐ %) ต่อปี ก่อนผิคนัดคิดดอกเบี้ยได้ตามนั้น หลังผิคนัด ถ้าไม่ได้ตกลงดอกเบี้ยผิคนัดไว้ก็คิดดอกเบี้ยได้ ๘ % (หรือ ๑๐ %) ต่อปี ตาม ม.๒๒๔ ๖.๑ (ตอนท้าย) (ถือว่าเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมายก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น) แต่ถ้าตกลงดอกเบี้ยผิคนัดไว้ต่างหากด้วย เช่น ดอกเบี้ยผิคนัด ๑๕ % ต่อปี ถือว่าดอกเบี้ยผิคนัดในส่วนที่เพิ่มจากดอกเบี้ยเดิมเป็นเบี้ยปรับ หากศาลเห็นว่าเป็นเบี้ยปรับที่สูงเกินสมควรย่อมใช้ดุลพินิจลดจำนวนเบี้ยปรับลงได้

๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม

(๕) ถ้าตกลงคิดดอกเบี้ยเกินกฎหมาย หรือระบุดอกเบี้ยตามกฎหมายแต่เวลาคิดกันจริงเกินกฎหมาย ดอกเบี้ยก่อนผัดนัด โฆษะทั้งหมด (เนติ ๔๗) แต่ถือว่าข้อตกลงดอกเบี้ยดังกล่าวเท่านั้นที่ตกเป็นโฆษะ (เนติ ๗๓) ส่วนต้นเงินยังสมบูรณ์ และแม้เอาดอกเบี้ยที่โฆษะรวมต้นเงินรอกในสัญญากู้เฉพาะ ต้นเงินก็ยังสมบูรณ์ (เนติ ๖๕) และหลังผัดนัดยังคงคิดดอกเบี้ยได้ ๕ % ต่อปี ตาม ม.๒๒๔ ว.๑ (ตอนต้น) ประกอบ ม.๗ ว.๑

๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม

ฎ.๕๐๕๖/๖๒ โจทก์คิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๐ ต่อเดือน ...เป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ฯ ประกอบ ป.พ.พ. ม.๖๕๔ ข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยยอมตกเป็นโฆษะ...หนี้ดังกล่าวเป็นหนี้เงินโจทก์ยอมมีสิทธิคิดดอกเบี้ยในระหว่างผัดนัด (ปัจจุบันอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี) ตาม ป.พ.พ. ม.๒๒๔ ว.๑ (ปัจจุบันประกอบ ม.๗ ว.๑)

ฎ.๖๐๔๐/๕๕ นอกจากดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี ตามที่ระบุไว้ในสัญญากู้ยืมเงินแล้ว จำเลยยังชำระดอกเบี้ยเงินกู้ให้อีกร้อยละ ๕ ต่อเดือน แสดงว่า โจทก์เรียกดอกเบี้ยเกินกว่า ร้อยละ ๑๕ ต่อปี ซึ่งเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ฝ่าฝืนต่อ พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ฯ ประกอบ ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๔ ข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยจึงเป็นโฆษะ โจทก์ยอมไม่เอาดอกเบี้ยสัญญาเรียกเอาดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ ดอกเบี้ยที่เรียกกันจริงได้ตามฟ้อง แต่การที่จำเลยตกเป็นผู้ผัดนัดโจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยในระหว่างผัดนัด ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง (ปัจจุบันประกอบ ม.๗ ว.๑ อัตราร้อยละ ๕ ต่อปี) (ฎ.๒๒๐๘/๖๔) (ฎ.๑๓๘๓๕/๕๓, ๕๒๘๘/๕๑ (ป)... เงินที่โจทก์คิดเป็นค่าบริการครั้งแรกและค่าธรรมเนียมการใช้เงินดังกล่าวจึงเป็นดอกเบี้ยของสัญญากู้ยืมเงิน...)

ตัวอย่างกรณีผู้ให้กู้เป็นสถาบันการเงิน
ฎ.๑๓๑๓/๖๔ ข้อตกลงในเรื่องดอกเบี้ยตามสัญญากู้เงินฝ่าฝืนต่อประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย อันเป็นการต้องห้ามตาม พ.ร.บ.การธนาคารพาณิชย์ ฯ ตกเป็นโฆษะ ตาม ป.พ.พ. ม.๑๕๐ แม้ว่าในทางปฏิบัติบางช่วงเวลาโจทก์จะคิดดอกเบี้ยจากจำเลยที่ ๑ ต่ำกว่าอัตราที่ระบุไว้ในสัญญา ก็ไม่ทำให้ข้อตกลงดอกเบี้ยที่ตกเป็นโฆษะกลับเป็นข้อตกลงที่ชอบด้วยกฎหมายไปได้

กรณีข้อตกลงดอกเบี้ยตกเป็นโฆษะ
จะยังบังคับหนี้เงินกู้ในส่วนต้นเงิน
ได้หรือไม่

แม้หนังสือสัญญากู้ยืมเงินตกลงดอกเบี้ย
เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เฉพาะข้อตกลง
ดอกเบี้ยดังกล่าวเท่านั้นที่ตกเป็นโฆษะ แต่
หนี้เงินกู้ในส่วนต้นเงินยังคงสมบูรณ์อยู่
(ฎ.๑๐๐/๒๕๖๒ (เนติ) และ (เนติ ๗๓))

ธงคำตอบเนติ ๗๓ ข้อ ๕ ย่อหน้าที่ ๒

กรณีนายมรกต แม้หนังสือสัญญากู้ยืมเงินตกลงดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เฉพาะข้อตกลงดอกเบี้ยดังกล่าวเท่านั้นที่ตกเป็นโมฆะ แต่หนี้เงินกู้ในส่วนต้นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ยังคงสมบูรณ์อยู่ สัญญาจำนองที่ดินจึงมีผลบังคับตามจำนวนหนี้ต้นเงินที่สมบูรณ์....

ฎ.๒๕๖๓/๕๘ เมื่อจำเลยยอมรับว่า สัญญาจำนองที่ดินพิพาทเกิดจากการนำมูลหนี้ต่าง ๆ ที่มีก่อนหน้านั้น (หนี้กู้ยืมเงิน) มารวมเป็นยอดหนี้จำนอง ต้องถือว่าหนี้ประธานคือ หนี้กู้ยืมเงิน ซึ่งถือเอาสัญญาจำนองเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินนั้น สามารถแบ่งแยกดอกเบี้ย (เกินอัตราร้อยละ ๑๕ และคิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระโดยมิได้มีการตกลงเป็นหนังสือ) ออกจากต้นเงินได้ ดังนั้น หนี้ในส่วนต้นเงินจึงมิได้ตกเป็นโมฆะไปด้วย (ฎ.๒๖๕๗/๓๔, ๑๐๐/๖๒) (เทียบ ฎ.๑๕๓๓/๗๓ (เนติ ๖๕))

๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม
(๖) ดอกเบี้ยที่เกินอัตราที่
กฎหมายกำหนดที่ผู้ให้กู้
เรียกไว้จากผู้กู้ แม้ผู้กู้ยอม
ชำระ ผู้ให้กู้ก็ไม่มีสิทธิได้
ดอกเบี้ยดังกล่าว ต้องนำไป
หักต้นเงิน (ฎ.๕๓๗๖/๖๐(ป))

ระวางฎีกากลุ่มนี้ผลถูกกลับโดยฎ.๕๓๗๖/๖๐(ป) ไปแล้ว
ฎ.๖๒๒๓/๔๔ การที่จำเลยชำระดอกเบี้ยเงินกู้เกินอัตราตามกฎหมายให้แก่โจทก์ไป เป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจโดยรู้ว่าคุณไม่มีคุณสมบัติที่จะต้องชำระ จำเลยจึงไม่มีสิทธิจะได้รับการดอกเบี้ยจำนวนที่ชำระไปแล้วคืน ตาม ม.๔๐๗ จำเลยไม่มีสิทธินำไปหักกลบลบหนี้กับต้นเงินกู้ที่จำเลยยังไม่ได้ชำระ(เนติ ๖๕)(ฎ.๕๘/๑๕(เนติ๔๗))

ฎ.๕๓๗๖/๖๐(ประชุมใหญ่)

ฎ.๕๓๗๖/๖๐ (ป) การที่จำเลยยอมชำระดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้แก่โจทก์ ถือได้ว่าเป็นการชำระหนี้ฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายตามป.พ.พ. มาตรา ๔๑ จำเลยหาอาจเรียกร้องให้คืนดอกเบี้ยที่ชำระได้ไม่ แต่ในข้อนี้ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่เห็นว่า โจทก์ในฐานะผู้ให้กู้เป็นฝ่ายเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้จากจำเลย เมื่อข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยเป็นโมฆะแล้วและจำเลยไม่อาจเรียกร้องให้คืนเงินดอกเบี้ยที่ชำระฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายได้ โจทก์ก็ย่อมไม่มีสิทธิได้ดอกเบี้ยดังกล่าวด้วย ต้องนำดอกเบี้ยที่จำเลยชำระให้แก่โจทก์ ๗,๕๐๐ บาท ไปหักเงินต้นตามหนังสือสัญญาเงินฉบับที่หนึ่ง คงเหลือหนี้เงินกู้ตามหนังสือสัญญาเงินฉบับนี้ ๔๒,๕๐๐ บาท (เนติ ๗๓) (ฎ.๕๓๐/๖๑, ๖๒๓๗/๖๑, ๕๐๕๖/๖๒, ๕๖/๖๓)

ฎ.๑๔๕๒/๖๓ จำเลยกู้เงินโจทก์เพียง ๒๐,๐๐๐ บาท แต่ภายหลังมีการแก้ไขจำนวนเงินกู้เป็น ๑๕๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยมิได้รู้เห็นยินยอม หนังสือสัญญาเงินจึงเป็นเอกสารปลอม แต่หาใช่จะใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเพื่อฟ้องร้องไม่ได้เสียทั้งหมด ไม่ยังคงใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเพื่อฟ้องร้องให้จำเลยรับผิดชอบตามจำนวนเงินที่ถูกต้องก่อนแก้ไขได้ จำเลยกู้เงินจากโจทก์เพียง ๒๐,๐๐๐ บาท ดอกเบี้ยที่โจทก์คิดจากจำเลยเดือนละ ๒,๐๐๐ บาท เท่ากับร้อยละ ๑๐ ต่อเดือน เกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี ตามที่บัญญัติห้ามไว้ใน ป.พ.พ. ม. ๖๕๔ และเป็นกรกระทำอันเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราฯ ... การที่โจทก์คิดดอกเบี้ยจากจำเลยในอัตราดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย ตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. ม.๑๕๐ โจทก์ย่อมไม่มีสิทธิเรียกเก็บดอกเบี้ยจากจำเลย คงเรียกร้องได้เฉพาะเงินต้นที่จำเลยนำไปจึงแยกออกจากส่วนดอกเบี้ยที่ตกเป็นโมฆะ และต้องนำดอกเบี้ยที่จำเลยชำระให้แก่โจทก์ไปหักชำระออกจากต้นเงินและเมื่อมีจำนวนเกินกว่าเงินต้นที่จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์

ฎ.๕๐๕๖/๖๒ โจทก์กิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๐ ต่อเดือน โดยจำเลยได้ชำระดอกเบี้ย
อัตราร้อยละ ๑๐ ต่อเดือน มาโดยตลอด ดอกเบี้ยที่จำเลยชำระไปดังกล่าวจึงเกิดจาก
การเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ย
เกินอัตรา ฯ ประกอบ ป.พ.พ. ม.๖๕๕ ข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยยอมตกเป็นโมฆะ การที่
จำเลยยอมชำระดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้แก่โจทก์ ถือได้ว่าเป็นการชำระ
หนี้ฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๑๑ จำเลยไม่อาจเรียกร้องให้คืน
เงินดอกเบี้ยที่ชำระไป แต่โจทก์ก็ยอมไม่มีสิทธิได้ดอกเบี้ยดังกล่าว หากแต่ต้องนำ
ดอกเบี้ยที่จำเลยชำระให้แก่โจทก์ไปหักคืน...(ฎ.๒๐๗๒/๖๔)

ฎ.๓๑๔๐/๖๕ จำเลยกู้ยืมเงินโจทก์ ๑๐๐,๐๐๐ บาท โจทก์หัก
ดอกเบี้ยไว้ ๑๐,๐๐๐ บาท จำเลยรับเงินเพียง ๙๐,๐๐๐ บาท
โจทก์มีสิทธิฟ้องเรียกให้จำเลยชำระเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
อันเป็นหนี้ที่แท้จริงได้ แต่โจทก์หักดอกเบี้ย ๒ เดือน
เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท เกินกว่าอัตราดอกเบี้ยที่กฎหมาย
กำหนด เป็นโมฆะ ต้องนำดอกเบี้ยไปหักคืนเงินที่จำเลย
กู้ยืมไปจากโจทก์ คงเหลือหนี้เงินกู้ยืม ๙๐,๐๐๐ บาท

**คำพิพากษาศาลฎีกา
ต่อไปนี้มีข้อเท็จจริง
เป็นกรณีพิเศษจึง
ไม่ให้หักกับต้นเงิน**

 ฎ.๗๔๕/๖๕ ข้อความตามที่ระบุในสำเนาใบหุ้ญ
มีสาระสำคัญว่าจำเลยที่ ๑ ได้รับเงินไปจากโจทก์
๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท และจะชำระคืนภายในวันที่ ๒๕
เม.ย. ๒๕๕๘ อันถือได้ว่ามีข้อความครบถ้วน
เพียงพอให้รับฟังได้ว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม
เป็นหนังสือตาม ม.๖๕๓ ว.๑

ฎ.๗๔๕/๖๕ โจทก์และจำเลยที่ ๑ ประสงค์จะก่อนตีพิมพ์กันในฐานะ
ผู้ถือหุ้ญและผู้ออกหุ้ญ ซึ่งจำเลยที่ ๑ ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามบทกฎหมาย
ในเรื่องการออกหุ้ญอื่นเป็นความรับผิดชอบและอยู่ในความรู้เห็นของจำเลยที่ ๑
เพียงฝ่ายเดียว และไม่ปรากฏว่าโจทก์ซึ่งลงทุนในฐานะผู้ถือหุ้ญกระทำโดยไม่สุจริต
แม้ผลตอบแทนที่จำเลยที่ ๑ ชำระแก่โจทก์จะถือเป็นดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมาย
กำหนดและตกเป็นโมฆะก็ตาม แต่จำเลยที่ ๑ เป็นผู้กำหนดผลตอบแทนเองถือว่า
จำเลยที่ ๑ กระทำการตามอำเภอใจเหมือนหนึ่งว่าเพื่อชำระหนี้โดยรู้ตัวว่าตน
ไม่มีความผูกพันที่จะต้องชำระตาม ม.๔๐๗ จำเลยที่ ๑ จึงไม่อาจเรียกร้องคืน
ด้วยการนำมาคิดหักกลับกับต้นเงินกู้ยืมที่จำเลยที่ ๑ ต้องชำระแก่โจทก์ได้

 (๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๕)
**การตกลงให้เอาดอกเบี้ยทบต้น
ตั้งแต่ขณะทำสัญญากู้ยืมเงิน
ทำได้หรือไม่**

 ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๕)

ม.๖๕๕ ว.๑ การตกลงให้อาคอกเบี้ยทบต้นนั้น
ตกลงกันได้ตั้งแต่ขณะทำสัญญากู้ยืมเงินหรือ
จะตกลงภายหลังทำสัญญากู้ยืมเงินก็ได้ โดยทำ
เป็นหนังสือ (ผู้ถูกลงลายมือชื่อฝ่ายเดียวก็พอ)
แต่ต้องตกลงให้ชัดเจนว่าดอกเบี้ยที่ค้างชำระ
ไม่น้อยกว่า ๑ ปี จึงจะทบต้นได้ แต่ถ้าไปตกลงว่า
ผิดนัดไม่ส่งดอกเบี้ยรายเดือนให้ทบต้นได้เป็นโมฆะ
(แต่ต้นเงินและอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายยังสมบูรณ์)

 ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๕)

ฎ.๒๕๑๘/๓๐ คู่สัญญากู้ยืมเงินตกลงกันเป็นหนังสือ
ให้อาคอกเบี้ยที่ค้างชำระเป็นเวลาหนึ่งปีทบเข้ากับ
ต้นเงินแล้ว ให้คิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากัน
นั้น ม.๖๕๕ ว.๑ มีได้บังคับว่าต้องกระทำเมื่อดอกเบี้ย
ค้างชำระครบหนึ่งปีแล้วเท่านั้น ดังนั้น แม้จะตกลงกัน
ไว้ตั้งแต่ขณะทำสัญญาข้อตกลงนี้ก็ไม่ใช่เป็นโมฆะ

 ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๕)

ฎ.๓๕๐๘/๓๘ ข้อตกลงที่จำเลยยินยอมให้โจทก์นำดอกเบี้ย
ที่ค้างชำระเกิน ๑ ปี มาทบกับยอดเงินกู้เป็นเงินต้นแล้วคิด
ดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นได้ เมื่อโจทก์นำดอกเบี้ย
ที่ค้างชำระเกิน ๑ ปี มาทบทวมกับยอดเงินต้นแล้ว ดอกเบี้ย
ที่ทบนั้นก็กลายเป็นเงินต้น ไม่เป็นดอกเบี้ยที่ค้างอีกต่อไป
ข้อตกลงดังกล่าวมีผลใช้บังคับได้ตาม ม.๖๕๕ ว.๑ ซึ่งไม่อยู่
ในบังคับข้อห้ามไม่ให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่าง
ผิดนัดตาม ม.๒๒๔ ว.๒

 ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๕)

ฎ.๓๔๒/๔๐ ม.๖๕๕ ว.๑ หาได้บัญญัติว่าข้อตกลงให้คิด
ดอกเบี้ยทบต้นดังกล่าวนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือและ
ลงลายมือชื่อของผู้กู้กับผู้ให้กู้ไม่ เมื่อข้อตกลงดังกล่าว
ได้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลเสีย
จากข้อตกลงดังกล่าวแล้ว ย่อมต้องตามเจตนารมณ์ของ
กฎหมายและไม่มีเหตุผลหรือความจำเป็นอย่างใดที่จะ
ต้องบังคับให้ลงลายมือชื่อผู้ให้กู้ก็

 ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๕)

ม.๖๕๕ ว.๑
ห้ามคิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ย
แต่ต้นเงินและอัตราดอกเบี้ย
ตามกฎหมายยังสมบูรณ์

 ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๕)

ฎ.๑๕๒๗/๑๗ จำเลยกู้เงินโจทก์โดยอาที่คืนจำนวนเป็นประกันที่ตกลงให้
ดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ สตางค์ต่อเดือน ส่งดอกเบี้ยทุกเดือน ถ้าผู้ผิดนัดไม่ส่ง
ดอกเบี้ย ผู้กู้ยอมให้ดอกเบี้ยที่ค้างชำระทบเข้าเป็นต้นเงิน ผู้กู้ต้องเสียดอกเบี้ย
ในอัตราเดียวกัน ดังนี้ เป็นการให้คิดดอกเบี้ยได้ทันทีที่ผู้ผิดนัดไม่ชำระดอกเบี้ย
เดือนที่ค้าง ข้อความที่เกี่ยวกับดอกเบี้ยทบต้นตามสัญญาผู้โดยการจำนองรายนี้
จึงฝ่าฝืน ม.๖๕๕ และเป็นโมฆะ โจทก์จึงเรียกดอกเบี้ยทบต้นจากจำเลยไม่ได้
คงคิดดอกเบี้ยได้อย่างธรรมดาในอัตราร้อยละ ๑๕ สตางค์ต่อเดือน (เนติ๖๘)
(ฎ.๕๔๓/๑๐, ๒๖๘๗/๒๒, ๑๐๒๐๘/๕๘)

ฎ.๓๘๘/๕๖ ฟังได้ว่า เงิน ๓๐,๐๐๐ บาท เป็นดอกเบี้ยที่ค้างชำระจากต้นเงินกู้ตามหนังสือสัญญากู้ยืมเงินอื่น การที่โจทก์นำดอกเบี้ยที่ค้างชำระดังกล่าวมารวมเป็นเงินกู้ ๓๓๐,๐๐๐ บาท แล้วคิดดอกเบี้ย ๑๕% ต่อปีจากดอกเบี้ยค้างชำระ ๓๐,๐๐๐ บาทด้วย เป็นการคิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระซึ่งต้องห้ามตาม ม.๖๕๕ ว.๑ แต่พฤติการณ์ที่ทำ ส.ญ.กู้ไว้แก่โจทก์นั้น ถือได้ว่าจำเลยเจตนาให้ส่วนต้นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท มีผลผูกพันและบังคับได้แยกจากส่วนที่เป็นดอกเบี้ยค้างชำระดังกล่าว จำเลยต้องรับคิดดอกเบี้ยจากต้นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท (ฎ.๑๐๕๘๘/๕๑)

 ม. ๖๕๕ ว.๒
 ฎ.๒๓๘๓/๔๕ สัญญาบัญชีเดินสะพัดเป็นสัญญาลักษณะพิเศษที่กฎหมายให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ที่จะคำนวณดอกเบี้ยทบต้นเอาแก่ลูกหนี้ได้ แต่หลังจากที่สัญญาเลิกกันแล้วสิทธิในการคำนวณดอกเบี้ยทบต้นย่อมหมดไป (ฎ.๔๒๒๑/๖๔ เมื่อสัญญาบัญชีเดินสะพัดเลิกกัน คงมีสิทธิคิดดอกเบี้ยแบบไม่ทบต้นต่อไปตามอัตราที่ระบุในสัญญา)

 ๓. กู้ยืมเงิน (ม.๖๕๓ - ม.๖๕๖)
 ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)
 ๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)
 ๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)
 ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
 ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๔, ๖๕๕ + พ.ร.บ. ห้ามฯ + พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ.)
 ๖) การรับหรือค้ำประกันทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)

 ๖) การรับหรือค้ำประกันทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)
 (๑) ม.๖๕๖ ว.๑ เช่น สัญญากู้เงินระบุ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ส่งมอบรถแทนเงินกู้ยืม ถ้าราคาตลาดตามราคาท้องตลาดขณะนั้น ๖๐๐,๐๐๐ บาท ถือว่ากู้กัน ๖๐๐,๐๐๐ บาท (ถ้าคู่สัญญาตกลงว่าราคา ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งที่ราคาท้องตลาด ๖๐๐,๐๐๐ บาท เป็นโมฆะเฉพาะข้อตกลงนี้ตาม ม.๖๕๖ว.๓)

 ๖) การรับหรือค้ำประกันทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)
 (๒) ม.๖๕๖ ว.๒ เช่น สัญญากู้เงินระบุ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ตกลงโอนที่ดินที่ใช้นี้ ถ้าตกลงกันไม่ว่าจะทำสัญญาหรือภายหลังก็ตามถ้าไม่คำนึงถึงราคาที่ดิน เช่น ที่ดินมีราคาท้องตลาดขณะส่งมอบสูงกว่านี้ ถือว่าฝ่าฝืน ม.๖๕๖ว.๒ (ฎ.๑๓๐๘๓/๒๕๕๕ แม้จะเป็นข้อตกลงระหว่างบุคคลภายนอกกับผู้ที่กู้ยืมถ้าขัดต่อ ม.๖๕๖ ว.๒ ก็เป็นโมฆะเช่นเดียวกัน (พร๕๘))
 แต่เป็นโมฆะเฉพาะข้อตกลงนี้ตาม ม.๖๕๖ ว.๓ ผู้กู้เรียกที่ดินคืนได้และผู้กู้ก็มีสิทธิเรียกเงินกู้ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทได้
 แต่ถ้าขณะโอนที่ดินใช้นี้ ที่ดินมีราคาท้องตลาดเท่ากับหนี้ไม่โมฆะ

 ๖) การรับหรือค้ำประกันทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)
 ฎ.๓๔๓๓/๕๕ การที่จำเลยตกลงรับโอนที่ดินพิพาททั้งสองแปลงคืนนี้จากโจทก์ถือได้ว่าเป็นการที่จำเลยผู้ให้กู้ยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นการชำระหนี้แทนเงินกู้ ซึ่งไม่ปรากฏว่าได้มีการตกลงว่ามีการคิดราคาที่ดินพิพาททั้งสองแปลงเป็นจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดในเวลาและ ณ สถานที่ส่งมอบ คือเวลาจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ ข้อตกลงจึงขัดต่อ ม.๖๕๖ ว.๒ ตกเป็นโมฆะตาม ม.๖๕๖ ว.๓

 บ) การรับหรือคืนทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)
ฎ.๒๖๗/๒๔ ผู้ตายกู้ยืมเงินผู้ร้องไปโดยทำสัญญากับผู้ร้องว่า ถ้าชำระหนี้ไม่ได้จะโอนที่ดินทั้งหมดให้แก่ผู้ร้องเป็นการชำระหนี้แทน เป็นการตกลงให้อาทรัพย์สินชำระหนี้แทนเงินกู้ยืม โดยมีได้ค่างถึงราคาทรัพย์สินในเวลาและสถานที่ส่งมอบ ฝ่าฝืน ม.๖๕๖ ว.๒ ตกเป็นโมฆะตาม ว.๓ ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิบังคับให้มีการโอนที่ดินมรดกเป็นการชำระหนี้แก่ผู้ร้องคงมีแต่สิทธิขอให้บังคับชำระหนี้อันเป็นสิทธิของเจ้าหนี้โดยทั่วไป (ฎ.๔๒๘๘/๕๘, ๓๔๓๗/๕๕)

 บ) การรับหรือคืนทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)
ฎ.๑๓๐๕๗/๕๕ ข้อตกลงดังกล่าวหาก ป.ไม่ชำระหนี้เงินกู้ให้แก่จำเลย เมื่อครบกำหนดตามสัญญา ก็ให้สิทธิจำเลยโอนที่ดินพิพาททั้งสองแปลงเพื่อชำระหนี้เงินกู้ได้ทันทีโดยไม่ค่างถึงราคาที่ดินพิพาทว่าจะเท่ากับราคาท้องตลาดในเวลาและสถานที่ส่งมอบคือเวลาจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์หรือไม่ ข้อตกลงดังกล่าวจึงขัดต่อมาตรา ๖๕๖ วรรคสอง ย่อมตกเป็นโมฆะตามมาตรา ๖๕๖ วรรคสาม แม้จะเป็นข้อตกลงระหว่างโจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกกับจำเลยซึ่งเป็นผู้กู้ยืมก็เป็นโมฆะตามบทบัญญัติดังกล่าวเช่นเดียวกัน (พษ ๕๘)

 บ) การรับหรือคืนทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)
ฎ.๑๓๗๕/๕๗ สัญญากู้ยืมข้อความว่า ถ้าเกินกำหนดจำเลยยอมไปโอนกรรมสิทธิ์ที่ให้แก่โจทก์ แต่โจทก์มิได้ฟ้องขอให้จำเลยโอนมาใช้หนี้โจทก์โดยมิได้ค่างถึงราคาตลาด โจทก์ได้ฟ้องขอให้จำเลยชำระเงินกู้คืน ม.๖๕๖ ว.๒ และ ว.๓ นั้น ข้อตกลงที่เป็นโมฆะก็เฉพาะในเรื่องคิดราคาทรัพย์สินที่ชำระหนี้แทนเงินทำทำให้สัญญาสูญไปทั้งฉบับไม่

 บ) การรับหรือคืนทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)
ฎ.๔๑๔๔/๓๒ โจทก์กู้ยืมเงินจำเลยที่ ๒ โดยจำนองที่พิพาทเป็นประกัน ต่อมา โจทก์ตกลงโอนที่พิพาทชำระหนี้เงินกู้ให้แก่จำเลยที่ ๒ ขณะโอนที่พิพาทมีราคาเท่ากับจำนวนหนี้ การตกลงดังกล่าวจึงเป็นไปตามเงื่อนไขตาม ม.๖๕๖ ว.๒ มีผลให้หนี้เงินกู้และสัญญาจำนองระงับไป

 บ) การรับหรือคืนทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)
ฎ.๑๓๖๗๘/๕๘ ตาม ม. ๓๒๑ ว.๑ และ ม.๖๕๖ ว.๒ และ ว.๓ การยินยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นการชำระหนี้แทนเงินที่กู้ยืมจึงเป็นสิทธิของผู้ให้กู้ยืมฝ่ายเดียวที่จะยินยอมหรือไม่ก็ได้ ส.ญ.กู้ยืมเงิน ข้อ ๖ ที่มีข้อความว่า “ถ้า ส.ญ.ตกลงกันว่า ผู้กู้จะชำระหนี้เป็นอย่างอื่นแทนการชำระเงินไม่ได้เป็นอันขาด” มิได้ฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด จึงหาเป็นโมฆะไม่

 บ) การรับหรือคืนทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)
ฎ.๑๔๓๕/๐๐ โจทก์โอนที่นาของจำเลยไปเพื่อเป็นการชำระหนี้เงินกู้สมดังจำเลยต่อสู้ (ขอให้ยกฟ้อง) กรณีต้องบังคับตาม ม.๓๒๑ หนี้สินตามสัญญาเงินยืมระงับไปและกรณีไม่เกี่ยวกับ ม.๖๕๖ เพราะไม่มีใครฟ้องร้องขอให้ศาลบังคับตามข้อตกลงเช่นนั้น และไม่มีใครกล่าวอ้างในเรื่องข้อตกลงเป็นโมฆะประการใด จึงพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ให้จำเลยชนะคดี

- วันที่ ๒๖ มิ.ย. ๖๖ (ครั้งที่ ๔-๕) - ๒ ชม.
- วันที่ ๑๐ ก.ค. ๖๖ (ครั้งที่ ๖-๗) - ๒ ชม.

คำๆ

๑. บททั่วไป (ม.๖๘๐ - ๖๘๕/๑)
๒. การใช้สิทธิของเจ้าหนี้ (เรียกผู้ค้ำชำระหนี้) (ม.๖๘๖)
๓. สิทธิและโทษของผู้ค้ำฯ (ม.๖๘๗ - ๖๙๖)
๔. ความระงับ (หลุดพ้นหรือเลิก) (ม.๖๙๗ - ๗๐๑)